

DE HAAGSE TIJDEN

LAATSTE EDITIE

Rembrandts in de
uitverkoop

Pag. 15

Hobbemastraat,
toen en nu

Pag. 19

KÖHLER Autoverhuur

Voor het huren van:

- Personenbussen
- Personenauto's
- Bestelauto's

070-380 90 94 www.kohler.nl

De Haagse krant van alle tijden

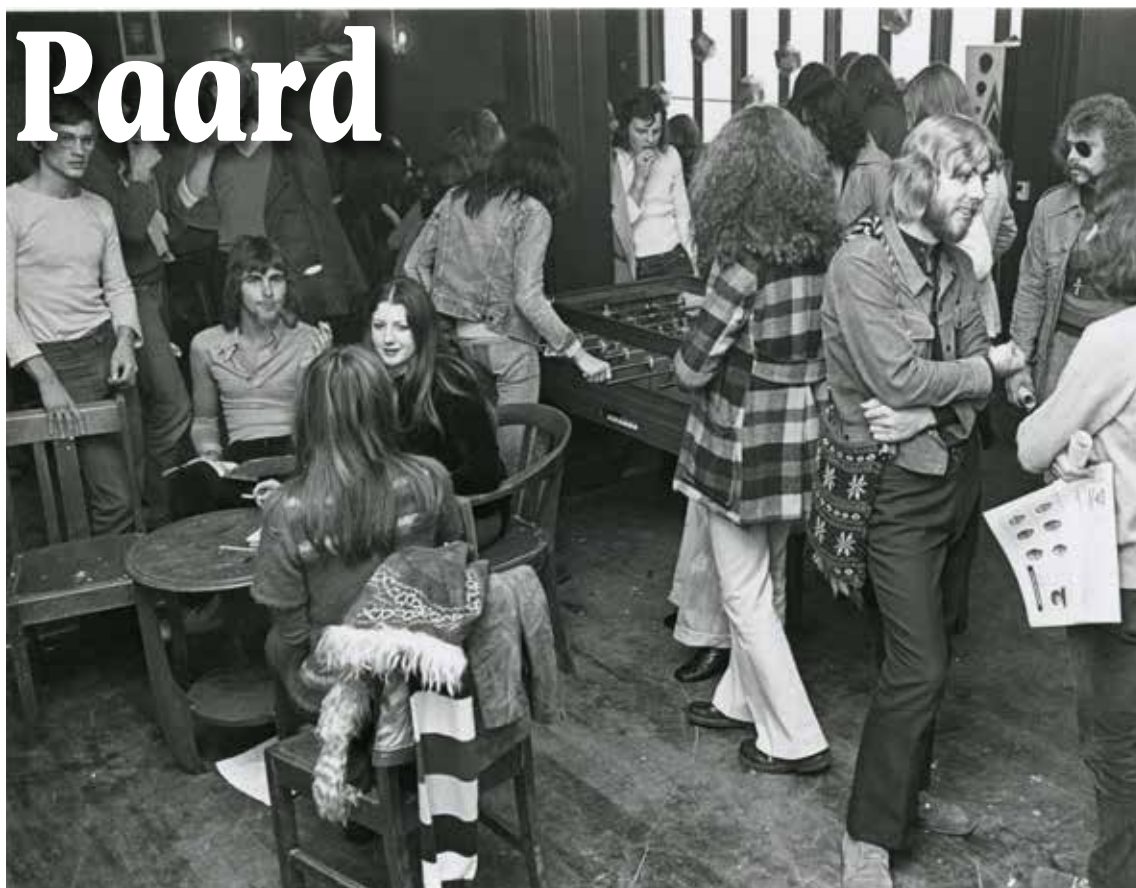
Trefcentrum Paard

Het was zo'n heerlijke, bijna zeldzame warme septemberavond in het oude centrum van Den Haag. We slenterden richting Grote Marktstraat; na een gezellig etentje op de Brouwersgracht gingen we voor een borreltje naar de Boterwaag. Het was een uur of tien en er heerste een levendige sfeer op straat met vele flanerende stelletjes die ook op weg waren naar de Grote Markt. Het was voor het eerst sinds jaren dat ik, mijn zus Karla en zwager Do, en mijn Canadese vrouw Monique samen uit waren in het nog vroege nachtleven van Den Haag.

Een doffe drumbeat galmde over de drukke Prinsegracht. Toen we wat dichterbij de bron van dit ritmische vertier kwamen, realiseerde ik me dat het uit een openstaande deur van het pand op nummer 12 kwam. "That used to be het Paard van Troje", zei ik tegen Monique, die me uitdrukkeloos aankeek zonder enig idee waar ik het over had. Twee grote kerels, uitsmijters denk ik, stonden dominant in de deuropening. Binnen kon ik nog net wat schimmen van modieus geklede mensen aan de bar zien staan. Ik was wat verbouwereerd, dit was niet hetzelfde Paard zoals ik me het herinnerde uit die zo onstuimige zeventiger jaren.

Trefcentrum voor jongeren

In het voorjaar van 1971 was ik samen met wat vrienden bij een voorlichtingsbijeenkomst georganiseerd door wethouder van Sport, Recreatie en Cultuur Piet Vink in Amicitia op het Westeinde. Hij wilde een voorstel voor de Haagse gemeenteraad brengen om een, zoals dat toen heette, uniek Trefcentrum voor Haagse jongeren te realiseren. Een Trefcentrum dat een thuis moest zijn voor de jeugd van de binnenstad en waar het gebruik van softdrugs gedoogd zou worden. De aanwezige Haagse Politie Commissaris C.N. (Kees) Peijster deelde mee dat de politie, onder voorbehoud, oogluikend het

Prinsegracht 25, nr. 10-14, Paard van Troje. Foto uit 1977, Robert Scheers, Haags Gemeentearchief

gebruik van softdrugs binnen de muren van het Trefcentrum zou toestaan. Later dat jaar en na veel vergaderingen stemde de gemeenteraad in met de voorgestelde plannen van Wethouder Vink. Een budget van 425.000 gulden werd beschikbaar gesteld voor de aanschaf van een pand, inclusief renovatiekosten. Een jaar later op zaterdag 21 oktober 1972 was het dan zover, de stichting Trefcentrum opende de deuren van het vroegere Katholieke meisjespensionaat Huize Angela aan de Prinsegracht op nummer 12.

De reglementen van de stichting waren onder andere gebaseerd op een vooruitstrevend jongerenbeleid; één waar jonge mensen van elke socio, economische of culturele achtergrond zichzelf zouden kunnen vinden in de nieuwe veilige ruimte van het Trefcentrum. Dit alles onder

toezicht van de door de gemeente aangestelde Frits Berger en Peter den Haring die samen het leiderschap, coördinatie en programmering van de stichting op zich zouden nemen. Ook werden er twaalf leden aangesteld die als vrijwilligers samen met Frits en Peter het dagelijkse bestuur van de stichting vormden. Al snel na de opening werd de naam van het Trefcentrum voor klaarblijkelijke reden omgedoopt tot het Paard van Troje.

Er waren die eerste jaren vele strubbelingen tussen leiding en leden want er waren zoveel tegenstrijdige belangen die nagekomen moesten worden. De grootste groep van die jongeren kwam voor de 'live' optredens, een jointje en/of een biertje aan de bar. Op de bovenverdieping werd yoga beoefend, in een andere ruimte werden onge-

wone of niet-commerciële films vertoond. Op de eerste etage was het theehuis en daar tussen de Perzische tapijten en op het afgedankte meubilair vonden de hippies, dichters en intellectuelen elkaar in een relaxt rokerig sfeertje. In het macrobiotische eethuis De Kiem stond voor een luttel bedrag gezond eten op het menu. Beneden in de kelders waren oefenruimtes voor beginnende muzikanten.

Overdag was de stichting ook actief. Zo werden er educatieve cursussen gegeven aan hen die moeilijk in het 'systeem' pasten. De jongeren uit die beginjaren kwamen voornamelijk uit de armere centrumbuurt en de nabijgelegen Schilderswijk, waaronder ook jongeren van Marokkaanse en Turkse afkomst.

Vervolg op pagina 7

Prinsegracht 12-14, het jongerencentrum 'Het Paard van Troje'. Foto uit 1973, Haags Gemeentearchief

van der VLUCHT GLASHANDEL v.o.f.

Loosduinsekade 175
2571 BW 's-Gravenhage
Tel: 070-3603927
info@vd-vlucht.nl
www.glashandel-vandervlucht.nl

Kom jij weleens in je wijkcentrum?

We doen meer dan je denkt!

wijkz voor elkaar

wijkz.nl

Samen aan alles gedacht!

UITVAARTVERZORGING
J. Henning
www.henning-uitvaart.nl

070 345 48 10
Dag en nacht bereikbaar

Laan van Eik en Duinen 38, Den Haag
(Ingang De Oude Hage)

De gratis rubriek 'Brievenbus' is een zeer populaire!
Hulp nodig of wilt u een reactie plaatsen?
Mail naar redactie@dehaagsetijden.nl

Laatste editie van De Haagse Tijden

Met gepaste weemoed delen wij u mee dat dit helaas de laatste editie is van De Haagse Tijden. Na ruim vijf jaren vol mooie en bijzondere verhalen over ons geliefde Den Haag stopt Brückel Reclame met het uitgeven van deze krant. Er bestaat een mogelijkheid dat er een doorstart komt, maar hierover is nog niets definitief bekend.

We kijken met trots terug op de talloze herinneringen, foto's en geschiedenissen die we mochten delen met onze lezers. Het was ons een eer om de stad en haar inwoners een stem en een podium te geven. Onze oprechte dank gaat uit naar al onze schrijvers, abonnees, lezers en adverteerders voor hun jarenlange steun en betrokkenheid. Zonder u was deze reis niet mogelijk geweest.

Met Haagse groet,
Team De Haagse Tijden

Extra voorstellingen film Bezuidenhout

Bezuidenhout is een aangrijpend, in zwart-wit gefilmd oorlogsdrama over verzet, verraad en verlies, gebaseerd op een waar-gebeurde, onderbelichte tragedie uit de Nederlandse geschiedenis. Op 21 april 2025 ging de film van de Haagse filmmaker en acteur Dirk Gunther Mohr feestelijk in première in een uitverkocht Pathé Buitenhof. Daarna draaide de film met succes in het Omniversum, Delft, Wassenaar en Voorburg. Vrijwel alle vertoningen waren in een mum uitverkocht. De reacties vanuit het publiek en de filmpers waren zonder uitzondering positief. De film maakt veel los, vooral bij mensen die het bombardement op 3 maart 1945 zelf meemaakten of familie verloren die dag. Dat het budget slechts 40.000 euro was en er ook wijkbewoners in de film te zien zijn, maakt het extra speciaal. Omdat nog lang niet iedereen de film heeft kunnen zien, zijn er extra vertoningen gepland, in Filmhuis Wassenaar op 1, 15 & 29 juli (obvv.nl/filmhuis) en in Filmtheater Voorschoten, op 18 & 27 juli (tickets.film-theatervoorschoten.nl)

Te koop

Voor belangstellenden bied ik de complete Haagse Mysteriereeks van Pim Hofdorp (Uitgeverij: W. van Hoeve Den Haag) te koop aan, het liefst in zijn geheel.

Nr 2: Dodemansbroodjes. Nr 3: Paspoort voor moord. Nr 4: Sam-bals voor Sweelinck. Nr 5: Bloed in de branding. Nr 6: Hubertus-jacht. Nr 7: Rafels aan de franje. Nr 8: Katastrofe in Kijkduin. Nr 9: Oudejaarsavondmoord. Nr 10: Alarm in de Archipel (herdruk uitgeverij Twinkle Star Den Haag). Nr 11: Vampiers van Valkenbos. Nieuwe Haagse Mysteriereeks van Pim Hofdorp, Uitgeverij Wyt Rotterdam. Nr 12: Doe-het-zelf-dood in Duinoord. Nr 13: Vreemdeling in Scheveningen. Nr 14: Spionnen in Segbroek. Nr 15:

Misdaad in miniatuur (waarin is opgenomen Moord in Miniatuur; de nummer 1 uit de eerste reeks). Nr 16: Holle ogen van de herfst. Daarnaast nog in Delft spelend: Dwalend door Delft. Eveneens in Den Haag spelend: Verborgene Stroming van Theo Akse, over internationale criminaliteit in de Haagse diplomatieke wereld en geeft een inkijk in de wereld van witwassen en ondergronds bankieren. Graag ontvang ik een serieus bod en aangezien ik in Ede woon, kan ik de reeks op een vrijreizend bezorgen.

Ed Vernooij
[ed-vernooij@hotmail.com/](mailto:ed-vernooij@hotmail.com)
06-522 88 020

Expositie Fotoclub Rijswijk

Fotoclub Rijswijk exposeert vanaf donderdag 3 juli in het Huis van de Stad. Er zullen ruim 40 foto's te zien zijn van 12 leden van de fotoclub. Zij hebben hun beste beentje voorgezet om mooie foto's aan te leveren voor deze expositie. De expositie is open gedurende de openingstijden van de bibliotheek/stadhuis maandag tot en met vrijdag van 09.00 tot 22.00 uur en op zaterdag van 09.00 tot 18.00 uur. Het adres is: Generaal Spoorlaan 2, 2283 GM Rijswijk. Voor meer informatie zie de website fotoclubrijswijk.nl

Victor R. Meijer • vr.meijer@hotmail.com

Liefde voor ons Den Haag

Den Haag wil dat je van haar houdt
zelf is ze daar niet zo goed in.

De stad der steden ontvangt je met dikke tranen omdat ze zich steeds minder Haags voelt
iedere Hagenees weet wat hiermee wordt bedoeld in het hart van Den Haag kun je alles kopen
maar je moet eens proberen daar twee meter veilig te lopen
Den Haag wil dat je van haar houdt
zelf is ze daar niet zo goed in.

de hoge hakken van het Haagse hout zijn Ugs geworden
geaffecteerd Haags klinkt hier van die stads gestoorden, als gemekker
maar ach wat geeft het beste kerkel,
want die Ugs lopen toch zoouou lekker
Den Haag wil dat je van haar houdt
zelf is ze daar niet zo goed in.

elke Hagenees is informant als het gaat om de ziel van Den Haag
de ziel die verdronken is in de hofvijver
en zij gaf voor haar dood een 10, het hoogste cijfer
terwijl het Pi had kunnen zijn, een ondeelbaar gemis voor iedereen
omdat delen een deel van de stad en haar inwoners is
Den Haag wil dat je van haar houdt
zelf is ze daar niet zo goed in.

Je kan Den Haag lenen voor de tijd dat je daar bent
je hart zal ze houden,
omdat je haar toch eigenlijk niet meer zo goed kent
ze wordt veranderd door 4 jaar zittende ruziemakers
die hun stempel willen drukken op ons Den Haag
en wij, de burgers zitten met die haatzaaiende hufters
straks weer 4 jaar in de maag
ik hoop dat het eens anders kan want ik walg ervan.
Den Haag wil dat je van haar houdt
zelf is ze daar niet zo meer goed in.

Met veel verdriet geven wij kennis van het overlijden van onze vader, mijn schoonvader, onze opa en overgrootvader

Cornelis Lucas (Loek) Tromp

Den Haag, 15 maart 1945 - Den Haag, 13 juni 2025

Uitgeverij De Haagse Tijden
Laan van Meerdervoort 174
2517 BH Den Haag

Ook te volgen via Facebook, Instagram en LinkedIn.

Uitgave:
Uw krant is elke twee weken in een oplage van tenminste 60.000 exemplaren gratis af te halen op circa 300 distributiepunten in Den Haag, Zoetermeer, Westland, Delft, Midden-Delfland, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Pijnacker-Nootdorp en Wassenaar.

Redactie:
De artikelen, verhalen en foto's in onze krant worden aangeleverd door onze lezers. De ingezonden artikelen zullen ook gebruikt worden op de website en onze sociale media kanalen.

Hergebruik van de artikelen en foto's is aan de uitgever. Voor de vaste columnisten geldt een andere regeling. U kunt uw verhaal insturen naar: redactie@dehaagsetijden.nl

Abonnementen
Voor € 75,00 per jaar kunt u de krant in Nederland thuis ontvangen per post. Buiten Nederland ontvangt u de krant voor € 95,00 per jaar. Een abonnement vraagt u aan via www.dehaagsetijden.nl/ abonnement of via de klantenservice. Alle uitgaves van De Haagse Tijden kunt u terug vinden op de website www.dehaagsetijden.nl/archief

Adverteren
Wilt u ook adverteren in De Haagse Tijden? Vraag naar de mogelijkheden bij Daphne Brückel en bel 070-3607676 of mail naar info@dehaagsetijden.nl

Hoofdredacteur
Sanne Groeneboer
redactie@dehaagsetijden.nl

Vaste auteurs
John Vroom
Milja de Zwart

Distributie
Hubbel Den Haag

Fotografie
De Haagse Tijden heeft de moeite genomen om de rechtmatige eigenaar van de gepubliceerde foto's te vinden. Als u meent de publicatierechten te hebben, kunt u contact opnemen met de uitgever.

Vormgeving
Brückel Reclame BV

Lezersservice
De lezersservice is te bereiken van maandag t/m vrijdag van 10 - 12 uur op: 070 - 345 76 97

De sporen van een revolutionair

Het is eigenlijk een onooglijk heuveltje bestaande uit pollen gras en onkruid. Verstopt in een verlaten hoek van Den Haag tussen Haringkade, Cremerweg en Wagenaarweg. Geen stromen auto's; af en toe een voetganger, al dan niet met hond, op weg naar het Westbroekpark. Hier staat hij; levensgroot in brons gegoten, gebarend naar het centrum van de politieke macht: het Binnenhof. Zijn naam: Pieter Jelles Troelstra. In de provincie waar hij werd geboren, Friesland, beter bekend als Piter Jelles.

Pieter Jelles staat er niet alleen. Eigenlijk valt hij weg tussen twee betonnen zuilen van tien respectievelijk vijftien meter hoog. Op het verbindingsstuk tussen beide, schuin boven Pieters hoofd, een drietal mannelijke figuren. Eveneens in brons gegoten. De voorste lijkt voorover te vallen; de twee achter hem proberen dat te voorkomen. Sinds 13 mei 1953 staan ze hier in het door beeldhouwer Piet Esser (1914-2004) ontworpen ensemble, waar de kunstenaar naar verluidt vijf jaar aan werkte. Jaarlijks, op 1 mei Dag van de Arbeid, legt een delegatie van de PvdA rode rozen aan Troelstra's voeten. Een eerbetoon aan de man die, hoewel hij uit liberale huize kwam, in 1894 de SDAP (Sociaal-Democratische Arbeiderspartij) oprichtte; de voorloper van de PvdA (1946).

logische stap. Net als het lidmaatschap van de Tweede Kamer in 1897. Lid van het parlement bleef hij tot 1925 behoudens een korte onderbreking in 1901/1902.

Sinds 1905 woonde Pieter met zijn vrouw Sjoukje, dochter Dieuwke (1889) en zoon Jelle (1891) op de Haringkade 163. Het huwelijk kraakte toen al in zijn voegen. Sjoukje woonde regelmatig 'elders'. De scheiding volgde in 1907, nadat Pieter verliefd was geworden op de huishoudster, die toevallig ook Sjoukje heette. Alleen nu Oosterbaan in plaats van Bokma de Boer. In 1908 trouwde Pieter

laat er eenmaal worden gezegd: het Nederlandsche proletariaat toonde zich berekenend voor zijn taak, de Nederlandse proletarische revolutie is geweest het gloriepunt in de geschiedenis van Nederland". Een dag later in de Tweede Kamer: "Ik geef u de verzekering op mijn eerwoord - ik spreek namens onze gehele partij en de moderne vakbeweging - wij moeten van geweld niets hebben. Wij hebben echter tot taak, dit historische oogenblik voor de politieke verheffing der arbeidersklasse te gebruiken en wat ook van ons gevorderd zal worden aan persoonlijke toewijding en

offervardigheid, al zou het ons leven moeten gelden, wij zullen het gaarne en jubelend geven ter voldoening aan de eischen van het historische oogenblik".

Probleem voor Troelstra: de partij stond niet achter hem. Los van wat rellen in Amsterdam gebeurde er ook niets in Nederland. Op 17 november tijdens een partijcongres van de SDAP in Rotterdam erkende Troelstra dat hij de situatie in Nederland niet goed had ingeschat. Het koningshuis bleek plots ongemeen populair, terwijl andere politieke partijen de SDAP in toenemende mate meden. Troelstra zelf meldde zich steeds vaker ziek. Formeel vanwege een blaaskwaal waaraan hij als sinds 1916 leed. In 1924 trad hij af als partijleider; op 26 november van datzelfde jaar hield hij zijn laatste rede in de Tweede Kamer. Bij de verkiezingen van 1925 was hij geen kandidaat meer.

Pieter Jelles Troelstra overleed, na vier jaar ziekbed, op 12 mei 1930 in zijn woning aan de Leuvensestraat. Blaaskanker was de formele doodsoorzaak.

met Sjoukje 2. En volgde een verhuizing naar Leuvensestraat 30.

De meest beroemde, dan wel beruchte daad van Pieter voltrok zich in november 1918. In de geest van de Russische revolutie en de omwenteling in Duitsland (keizer verliest zijn macht), voorspelde Troelstra eenzelfde gebeurtenis in Nederland. Op 11 november zegt hij in Rotterdam: "Bezoedelt dezen grooten tijd niet door onwaardige daden;

Het monument met onderaan het bronzen beeld van Pieter Jelles Troelstra

De SDAP organiseerde zijn begrafenis met alle pronk en praal. Op en bij de begraafplaats Kerkhoflaan in Den Haag waren tienduizenden mensen aanwezig om hem de laatste eer te bewijzen. Daar ligt hij in een sober, vrijwel onherkenbaar graf, tezamen met Sjoukje Oosterbaan (in 1964 overleden). De grafsteen zelf is van boven tot onder gescheurd, als ware het een verwijzing naar zijn revolutionaire woorden in 1918.

Terug naar het monument. Het idee voor een gedenkteken kwam van de PvdA. In 1947 werd daartoe een comité opgericht dat ook geld ging inzamelen. De gemeente Den Haag werd gevraagd de plaatsing mogelijk te maken. Het verhaal gaat dat de twee betonnen zuilen met dwarsverbinding een poort vormen waar Troelstra doorheen loopt, van de oude naar de nieuwe wereld. De mannen boven zijn

hoofd zouden arbeiders voorstellen die verrijzen uit hun ellende. Welke verbeelding de toeschouwer bij het gadeslaan ook spontaan krijgt, de gekozen plek voor het gevaarte blijft een vreemde. Ook al vanwege alle kapitale villa's in de omgeving.

Voor het grote publiek is er altijd nog de Troelstrakade in Den Haag, al word je daar ook niet vrolijk van. Resten in het afgesloten gebouw van de Tweede Kamer een Troelstrazaal, een uit 1950 stammend borstbeeld, gemaakt door Titus Leeser (1903-1996) en een buste (in de fractiekamer van de SP). Pieter heeft in elk geval zijn sporen nagelaten in de Hofstad.

Carel Goseling
carelgoseling@hotmail.com

In de Schepersstraat kleuterschool

Pieter werd op 20 april 1860 in Leeuwarden geboren. In 1882 ging hij rechten in Groningen studeren om in 1888 als dr. Rechtgeleerdheid, advocaat en procureur het beroepsleven in te stappen. De sociale advocatuur werd zijn domein. In 1890 bekeerde hij zich tot het socialisme. Het wel en wee van de arbeiders had voortaan zijn volledige toewijding. Als begaafd redenaar wist hij de massa te bereiken. De oprichting van de SDAP was een

Arbeiders, detail van het monument

novodent Behandeling aan huis

Een team van prothesespecialisten

Enrico, Martijn, Jasper en John Jellema

Tel: 070-3555790
info@novodent.nl

Valkenboskade 466
2563 JK Den Haag
(Hoek Laan van Meerdervoort
recht t.o. halte tram 3 en 12)

Wij komen **gratis** bij u thuis voor het maken van nieuwe protheses of het corrigeren en repareren van uw huidige protheses. Met onze kennis en vaardigheden kunnen wij u perfect van dienst zijn!

- Voor het maken van nieuwe kunstgebiten
- Pasvormcorrecties en reparaties
- Gratis** behandeling aan huis
- 75% vergoeding vanuit uw basisverzekering, 25% eigen bijdrage
- Rechtstreekse vergoeding door uw zorgverzekeraar

www.novodent.nl

SeniorenHulp Nederland
Meer dan alleen verhuizen...

Vrijblijvende offerte?
BEL: 070 - 306 16 96

Senioren-verhuizing
Volledig verzorgd!

Woning-ontruiming
Huur- en koopwoning

Schilder-en kluswerk
Stofferen en behangen

Spoed-oplevering
Binnen 7 dagen leeg

de beste in
VERHUZEN EN ONTRUIMEN
SeniorenHulp Nederland

www.seniorenhulp.com

Meubelstoffeerder Lodewijk Vakwerk op maat

Advertorial

'Ambachtelijke meubelstoffeerderij' houdt in dat wij, opa, zoon en kleinzonen Lodewijk, sinds 1930 samen al meer dan 100 jaar ervaring in de meubelrestauratie en meubelstoffering hebben.

De kleinzonen, op dit moment de eigenaren, zijn op 13-jarige leeftijd begonnen het vak te leren bij opa en oom en hebben hierdoor een grote vakkennis verkregen. De jongere generatie - Theo Lodewijk - heeft zich naast de meubelstoffering ook ontplooid in het verdere interieur en is nu ook interieuradviseur.

Wij zijn gespecialiseerd in:

- Herstoffering van banken en fauteuils
- Vernieuwing van binnenwerken
- Fauteuils op lengtemaat maken
- Fineren en politoeren
- Leerreparaties
- Antiekrestauraties
- Biezen, rieten en rotan stoelen

- Vloerbedekking
- Gordijnen
- Leerrestauraties
- Optimale service, garantie en kwaliteit

Wij werken al vier generaties lang met kwaliteitsambacht, dus wij garanderen u een service als vanouds:

- De vertegenwoordiger komt naar u toe met de mobiele winkel
- U kunt kiezen uit méér dan 600 soorten stoffen
- Vakkundige, vrijblijvende prijsopgave
- Eerlijk advies als het niet de moeite waard is
- Alles binnen 2 à 3 weken klaar, behalve antiek-restauratie
- Profiteer van de kwaliteit door jarenlange ervaring

- Wij halen en brengen gratis!

Als het opknappen van het meubel de kosten niet waard is, dan krijgt u dat ook van onze meubelstoffeerderij te horen. Wij geven namelijk 5 jaar garantie op alles wat we maken (maar niet op massameubelen van spaanplaat of vurenhout).

Bel gratis voor informatie of een vrijblijvende afspraak naar het gratis nummer **0800-5633945**.

Stoffering Lodewijk
Reinkenstraat 111 Den Haag
Hoofdvestiging **070-3922344**
Leidschendam **070-3989944**
Wassenaar **070-5118825**

BTR Reizen Special
5 dagen All Inclusive busvakantie naar het Duitse Teutoburgerwald

van maandag 18 tot vrijdag 22 aug. 2025
Hotel Der Jägerhof / Willebadessen
5 dagen All Inclusive va. € 550,- p.p.
toeslag 1-persoonskamer € 112,-

Inclusief:

- Reis per luxe touringcar
- Lunch op de eerst dag in Nederland
- Hotelverzorging op basis van logies, ontbijtbuffet en diner
- 1 x lunch in het hotel en 3 x lunchpakket
- Gratis drankjes in het hotel van 18 tot 22 uur
- Comfortabel kamers met douch, toilet en tv
- Gezellige kegel- en livemuziekavond
- Excursieprogramma incl. entrees naar o.a.
- Schloss Arolsen met entree en rondleiding
- Rondvaart Schiedersee
- Afscheidsdiner in Nederland

BTR REIZEN
Busvakanties met veel extra's

BTR busvakanties

- Luxe busreizen met veel extra's
- Ervaren chauffeurs / reisleiders
- Mooie excursies incl. de entrees
- Gastvrije hotels
- Geheel verzorgd of All Inclusive
- Vertrek uit: Alkmaar, Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht
- Vertrektijd: tussen 8 en 11 uur

nog veel meer vakantiereizen

- All Inclusive autovakanties
- All Inclusive busvakanties
- Luxe riviercruises
- Kerst- en Nieuwjaar reizen

Voor alle reizen zie BTRreizen.nl

BTR Reizen Special
5 dagen all-in busvakantie naar het Duitse Münsterland

van maandag 1 tot vrijdag 5 september 2025
Burghotel Pass / Öding
5 dagen All Inclusive va. € 660,- p.p.
toeslag 1-persoonskamer € 80,-

Inclusief:

- Reis per luxe touringcar
- Verblijf in Middeleeuwse sfeer in het Burghotel met hotelverzorging op basis van logies, ontbijtbuffet en diner met 2 drankjes
- 2 x lunch in het hotel en 2 x onderweg
- Comfortabel kamers met douch, toilet en tv
- Gezellige kegelavond & begeleide wandeling
- Ridderdiner in het gewelven restaurant
- Excursieprogramma incl. entrees naar o.a.
- Pottenbakkerij & Klokkenmuseum in Munsterland
- Likeurstokerij & museumboerderij in Achterhoek
- Afscheidsdiner in Nederland

Een schilderachtige figuur

Dat De Haagse Tijden over de hele wereld gelezen wordt, was mij al bekend. Dat blijkt alleen al uit de vele reacties die ik op de door mij geschreven artikelen vanuit alle windstreken krijg. Zo kreeg ik onlangs een mailtje vanuit het allermooiste dorp van Nederland, zoals het Groningse dorp Winsum in 2020 door de ANWB genoemd werd. Hierin wordt duidelijk dat er in de stad Groningen een markante Hagenaar overleden is. Reden te over om hier aandacht aan te besteden.

Casper en Ann op hun trouwdag

Casper Cornelis Adriaan Schuckink Kool is op 24 april 1945 in Lexmond geboren. Zijn vader Paulus Agge was huisarts en zijn moeder was jonkvrouw Sara Antoinette van Lidth de Jeude. Casper had een broertje en twee zusjes. Zijn vader was voor de tweede keer getrouwd en daarom had Casper ook nog een broertje en twee zusjes uit het huwelijk daarvoor. Hij kwam via Amsterdam, waar hij zich in 1965 bij Provo aansloot, naar Den Haag. Voor de jongere lezers: Provo was een protestbeweging tegen de gevestigde orde die tussen 1965 en 1967 van zich liet horen. Eind 1971 vertrok hij naar Schiedam, waar hij coördinator van de Schiedamse Raad voor Jeugd en Jongeren zou worden. Hij is in 1980 getrouwd met Wieske Boogh en ze kregen een zoon Boris. Rond die tijd woonde hij in Hoorn, waar hij een antiquariaat in boeken had. Hij zou nog vele malen verhuizen met dit antiquariaat, onder andere naar Nieuw Beerta, Winschoten om uiteindelijk in Groningen

Prinsjesdag naar Den Haag. Ik heb toen staan roepen: Republiek en Claus heraus. Dat mocht. Dat waren meningen. Asbakken, vulllesbakken was een belediging. Mijn verweer was dat ik uit een keurige doktersfamilie kwam uit het noorden van het land en dus deze typisch Haagse uitdrukking niet kon kennen. Ik kreeg een week voor ordeverstoring.” Casper bleef hierna in onze stad en hij ging bij een meubelmaker werken. Hij leerde Ann Kuntz kennen en ze zijn op 4 oktober 1967 getrouwd. Ze kregen kort hierna een zoon, Marcel. Aanvankelijk woonden ze in een pand in de Westerbaenstraat, dat wil zeggen wat hier nog van over was. Een rivaliserende groep, de Harpers, had gemeend dit Provohoofdkwartier, zoals

Alice in Wonderland

te belanden. Hij had vooral belangstelling voor kinderboeken. Zo verzamelde hij van jongs af aan al boeken door Lewis Carroll geschreven, zoals *Alice in Wonderland*. Hij heeft hierover en over andere onderwerpen in het tijdschrift Boekenpost geschreven en in 1993 naar aanleiding van een tentoonstelling aldaar een boek getiteld *Alice in Rotterdam*. Casper Schuckink Kool is op 15 december 2024 in Groningen overleden.

Zijn Haagse tijd

Op 22 september 1966 kwam Casper samen met het Provo meisje Koosje Koster naar Den Haag om te gaan demonstreren. Zelf zei hij hierover: “Ik was met Koosje Koster meegegaan op

het genoemd werd, in brand te moeten steken. Later zijn ze naar de Herderslaan 22 verhuisd. Dit huisje konden ze voor een vriendenprijs kopen van het echtpaar Jak en Marianne van der Meulen, twee juristen die ook in de kringen van Provo verkeerden en naar Amsterdam verhuisden.

Provo is in 1967 opgeheven en min of meer naadloos overgegaan in de Kabouters. Veel Provo's gingen zich dan ook kabouter noemen. Het verschil was dat de Provo's actievoerden tegen de in hun ogen bestaande misstanden in de maatschappij, terwijl de Kabouters hier daadwerkelijk iets aan wilden gaan doen. Zo besloten de Haagse Kabouters om in 1970 deel te gaan nemen

Tegen de oorlog in Vietnam

aan de gemeenteraadsverkiezingen. Hoewel vrijwel niemand gedacht had dat er voldoende stemmen binnengehaald zouden worden, bleken er zelfs twee zetels voor de Kabouters klaar te staan en zo kwamen Christy Baas-Behrendt en Casper Schuckink Kool in de gemeenteraad.

sociaal geëngageerde jongeren, het steunen van de activiteiten van deze jongeren, het kopen en huren van panden waarin jongeren activiteiten kunnen ontplooien. Zomede het beheer en de exploitatie van dergelijke panden”. De voorlopige naam van dit trefcentrum wordt De

“Ik heb toen staan roepen: Republiek en Claus heraus. Dat mocht. Dat waren meningen.”

Op 1 augustus 1970 werd het voormalige Milvakamp in Kijkduin door de Kabouters gekraakt. Het kreeg de naam Vrijdorp en ook al heeft die bezetting slechts tien dagen geduurd, toch werd deze actie breed uitgemeten in de pers. Het gemeenteraadslid Casper was een van de initiatiefnemers.

In ditzelfde jaar ging er in onze stad een uitzendbureau voor langharig werkschuw tuig van start. We kunnen hier van een doorstart spreken, omdat er al een vergelijkbaar bureau bestond en wel het Werkburo voor Werkschuwen. Het kreeg de naam Stichting Werkgroep Experimentele Maatschappij oftewel de SWEM. Casper werd lid van het stichtingsbestuur.

Casper heeft zich ook ingezet om in Den Haag een trefcentrum voor jongeren te realiseren. Het gaat hier om: “de behartiging van de belangen van cultureel en

Koepel 1970. Het gebouw van het voormalige meisjespensioonaat Angela op de Prinsegracht lijkt hier uitermate geschikt voor en de naam wordt uiteindelijk Het Paard van Troje, in 2017 teruggebracht tot Het Paard.

U ziet het, Casper Schuckink Kool heeft niet stilgezeten tijdens die zes jaren dat hij in Den Haag gewoond heeft. Wel is het zo dat hij dit alles niet had kunnen realiseren als hij niet de steun van twee wethouders had gekregen, Piet Vink en Hein Wilzen. Zij hadden oog voor de wensen die sommige jongeren in onze stad hadden en steunden ze tot op zekere hoogte. Ik las ergens dat Casper eigenwijs en dwars was en dat zal ongetwijfeld waar zijn. Misschien zijn dat wel eigenschappen die nodig zijn om te bereiken wat hij heeft bereikt.

Carl Doeke Eisma
carleisma@planet.nl

Bezetting Milvakamp

Overwaarde gebruiken voor aanvulling van uw (pensioen)inkomen of financiële buffer

Heeft u een koophuis met overwaarde? Dan kunt u uw (pensioen)inkomen aanvullen met een deel van uw overwaarde, zonder uw huis te verkopen. U leest hieronder hoe dat werkt.

Om uw overwaarde om te zetten in extra inkomsten, verzilvert u een deel van de overwaarde van uw woning en laat u dat op maand- of jaarbasis uitbetalen. Een opeethypothek, ook een wel verzilver- of overwaarde-hypothek genoemd, is hiervoor heel geschikt. U sluit deze hypothek af op een specifiek deel van uw totale overwaarde: maximaal 60 procent inclusief toekomstige rente.

Niet alleen 67+

Vaak wordt gedacht dat overwaarde verzilveren pas kan vanaf 67 jaar. Dat is in veel gevallen ook zo, maar er zijn aanbieders waar het al kan wanneer de jongste van beide partners ouder is dan 62.

Levensrente hypothek

Wilt u liever geen opeethypothek maar wel uw huidige hypothek levenslang vastzetten tegen een gunstige (lage)

rente? Dan kunt u kiezen voor een Levensrente hypothek. Dit product is speciaal bedoeld voor mensen die AOW ontvangen en een aflossingsvrije hypothek zoeken waarbij ze daarnaast tot maximaal 50% van de woningwaarde een vrij besteedbaar bedrag kunnen opnemen.

Onafhankelijk advies

Zilverleven is een onafhankelijk financieel adviesbureau speciaal

voor mensen vanaf 60 jaar die de overwaarde van hun woning willen verzilveren of hun hypothek willen verlengen. Het bedrijf is opgericht door Bas van Dijk, ondernemer en taxateur met ruim twintig jaar ervaring in de vastgoedbranche. Zilverleven heeft geen afspraken met

hypothekverstrekkers en is volledig onafhankelijk.

Vrijblijvende berekening

Neem contact op voor een vrijblijvende berekening of kennismakingsgesprek. Bel 070-392 51 35 of kijk op www.zilverleven.nl.

Zilverleven

Overwaardeadvies voor senioren

Voorbeeld 1

Echtpaar van 69 en 71 jaar
Woning: € 520.000
Hypothek: € 130.000
Overwaarde: € 390.000

Ze verzilveren een deel van hun overwaarde bij ABN AMRO en kunnen kiezen tussen verschillende mogelijkheden, bijvoorbeeld:

- € 580 netto per maand - 15 jaar lang of
- € 750 netto per maand - 10 jaar lang of
- € 75.000 eenmalig (vrij besteedbaar)

Voorbeeld 2

Alleenstaande vrouw 75
Woning: € 390.000
Hypothek: € 110.000
Overwaarde: € 280.000

Omdat haar hypothek binnenkort afloopt kiest ze voor een ASR levensrente hypothek met lage rente en eenmalige opname voor de toekomst.

- Maandlast € 485 levenslang vast en
- Extra € 40.000 als financiële reserve
- Rente 3,9% levenslang vast

Voorbeeld 3

Een echtpaar 72 en 81 jaar
Woning: € 480.000
Hypothek: € 70.000
Overwaarde: € 410.000

Ze kiezen een Zilverhuis hypothek bij Onderlinge 's-Gravenhage met een combinatie van eenmalige en periodieke uitkering, bijvoorbeeld:

- € 500 netto per maand - 10 jaar lang en
- € 20.000 eenmalig (vrij besteedbaar)
- Rente (vanaf) 5,1% levenslang vast

Aan de voorbeeldberekeningen kunnen geen rechten worden ontleend.

Bas van Dijk

Technisch Bureau W. Janssen B.V.

**AL 85 JAAR
EEN BEGRIIP IN
DEN HAAG!**

Technisch Bureau W. Janssen is dé partner voor reparatie, renovatie en vervanging van technische installaties in uw woning of bedrijfspand. Met een breed scala aan diensten bieden wij oplossingen op maat voor al uw technische uitdagingen. Kwaliteit, uitstekende service en garantie staan bij ons centraal.

**VRIJBLIJVEND
ADVIES EN
OFFERTE**

Columbusstraat 183, Den Haag • 070-3461280

www.wjanssen.nl

**CENTRALE
VERWARMING**

DAKBEDEKKING

LEKKAGE

RIOLERING

SANITAIR

TANKINSTALLATIE

WIJ VOLGEN JOUW AMBITIE.

MET DE NIEUWE AMBITION CROSSOVER. VANAF €19.039,- OF PRIVATE LEASE €390,-*

* Vraag uw dealer naar de voorwaarden

- U RIJDT AL EEN AIXAM VANAF € 11.939,-
- AL 40 JAAR GEMAAKT IN EUROPA
- MET VEILIGHEIDSKOOI
- COMFORTABEL INTERIEUR
- VEEL EXTRA OPTIES O.A. APPLE CARPLAY
- RUIME BAGAGERUIMTE
- ZOWEL DIESEL ALS ELEKTRISCH

100% elektrisch
met een actieradius tot 100 km.

Autobedrijf Houtwijk

Zichtenburglaan 82 Den Haag
Tel 070-329 7051

AIXAM

Bezoek www.aixam-den Haag.nl of scan de QR-code voor meer informatie.

Vroem, Vroom...

In elke editie van De Haagse Tijden stapt autojournalist John Vroom weer even in een auto die vroeger door Den Haag reed.

Jaguar E-Type

Het zal rond 1970 geweest zijn toen ik met mijn toenmalige vriendin Marianne van Velzen, die werkte in een modezaak in Voorburg, de AutoRai bezocht en als verzamelaar van autofolders hadden we afgesproken dat zij met al haar natuurlijke charmes bepaalde stands zou bezoeken om bij de heren exclusieve folders te bemachtigen en dit gebeurde tot mijn grote genoegen met goed resultaat. Een van die folders heb ik nu voor mij liggen en is van de Jaguar E-Type.

Wie kent hem niet? Een van de mooiste klassiekers die ik ken. Hij is zo bijzonder van vormgeving. Hoezo windtunnellijnen en ergonomie? Gedurfd en eigenzinnig, zeker voor die tijd. Altijd ook een prachtig gezicht als ik deze E-Type zag staan in de showroom van Jaguar dealer Lagerwij op de hoek van de Javastraat met in de showroom die grote witte leeuw, als u zich dat nog herinnert. Dit was een auto die echt hoorde in het Engelse landschap. Droom even met mij mee. Een lome, zomerse zondagmiddag

op een van de heuvelachtige binnenwegen in het glooiende Engelse landschap op weg naar mijn Country Estate ergens in het graafschap Kent in mijn Racing Green Jaguar E-Type. Ik snuif de geur van het warme leer op, in combinatie met een vleugje Castrol-olie. Comfortabel, bijna liggend achter het dunhouten driespaaksstuur, met die heerlijke donkerbruine brom van de zescilinder motor als ik regelmatig terugschakel voor een nieuwe bocht en dan weer het gas erop. Heerlijk! Uitzicht via de smalle voorruit

met, jawel, drie ruitenwissers op het romantische landschap en als ik iets omlaag kijk op het rijke, door notenhout omgeven dashboard met simpele maar indrukwekkende klokken en een rij knoppen en tuimelschakelaars, met daaronder aangegeven waarvoor zij dienen. Met in het midden het contactslot voor het vertrouwde Union-sleuteltje. Een laatste scherp genomen bocht en ik rij het toegangshek binnen. Het grind knarst onder de wielen, hetgeen mij alleen al een rijk gevoel geeft en ik parkeer mijn

E-Type voor de dubbele garage. Op het eeuwenoude bankje onder de metershoge klimop bekijk ik de E-Type nog eens goed. Wat een fantastische, lange neus met die aparte koplampen. En dan die bolle zijkanten en die elegant gevormde portieren resulterend in die prachtige coupé gelijnde achterkant. Eén geheel vormend met de platte derde deur als achterklep. Niet dat daar veel onder kon als bagage, maar ‘who cares’. Wat een mooie lijnen en wat een gedurfd ontwerp. Heel bijzonder. Wat

ruimte betrof was het allemaal zeer beperkt. Ik zei het al, voorin bijna liggen en achterin was eigenlijk niet te zitten op die prachtig gestileerde zitjes. De bagageruimte bood ook niet meer ruimte dan voor een goed gevulde picknickmand met heerlijke pies, sandwiches en een mooie fles champagne. Maar ja, wat wil je nog meer als je zo even wegdroomt? Tja, mooie herinneringen. Gelukkig heb ik de folder nog.

John Vroom
johnvroom@planet.nl

Vervolg voorpagina

Trefcentrum Paard

Tegen alle regels in begonnen Hells Angels harddrugs te verhandelen met als gevolg dat er steeds meer agressie en daarmee geweld tussen al die verschillende groeperingen uitbrak. De politie moest vele malen ingrijpen. De goedwillende jongeren voor wie het Paard bedoeld was, voelden zich niet langer veilig, wat voor de meeste stafleden genoeg reden was om op te stappen. De deuren aan de Prinsegracht 12 gingen dicht.

Tijd voor een hardere lijn
Programmacoördinator John van Vueren was de enige die

overgebleven was van de oude garde.

Peter den Haring keerde ook weer terug en bracht een nieuwe staf met zich mee met onder andere ex-Q65 gitarist Joop Roelofs. Er zou een scherpere orde worden ingesteld, met name het aanpakken van de harddrugshandel binnen het Paard door het aanstellen van een huis-hasjdealer. Ook dat werd oogluikend toegestaan door de politie, maar toen de Haagse Courant in 1975 een artikel publiceerde waarin werd beschreven hoe laks de wet op

narcotica werd toegepast in het centrum dwong deze negatieve publiciteit de politie tot actie over te gaan. Wederom werd het Paard gesloten. Peter den Haring werd gearresteerd voor ‘het gelegenheid geven aan drugshandel’. Hij zat een maand in voorarrest en werd uiteindelijk veroordeeld tot veertien dagen cel, maar werd direct vrijgelaten samen met huis-hasjdealer Rob van Rijn.

Joop Wiersma en Bertus Kleerenkooper namen de rol van huisdealers over en maakten het daarmee een beetje commerciëler. Misschien zijn die twee wel de grondleggers geweest van het coffeeshop fenomeen, waar Nederland in het buitenland zo bekend (of berucht) om is. Niet lang daarna werd Peter den Haring aangesteld als adviseur in een Drug Advies Commissie bij Justitie. De D.A.C. bracht een rapport uit aan de toenmalige minister van Justitie De Ruiter over het tolereren van huis-hasjdealers in jongerencentra.

Poppodium Paard van Troje in Den Haag annu nu. Foto: Steven Lek, Wikimedia commons

Zelf heb ik het Paard in die roemruchte zeventiger jaren meer dan geregeld bezocht, niet alleen als bezoeker maar ook om er als drummer op te treden. Eerst met mijn broer Paul in de vroege jaren zeventig met onze band CITY, later nog een paar keer met Ton van der Meer & Gestoordt. In 1980 heb ik bestuurslid Peter van Zon bijgestaan met advies bij de aanschaf van de eerste videoapparatuur voor de stichting. Samen met zwager Do heb ik op 12 februari 1981 een van de eerste video-opnames gemaakt in het Paard; een optreden van de Ierse band U2. Een fragment van die

opname is te vinden op YouTube, waar we een heel jonge Bono in de kleedkamer zien voordat de band het podium op gaat. Die februari-avond in 1981 was mijn ‘swansong’ bij de Stichting Het Paard van Troje! Later in juli van dat jaar verhuisde ik naar de andere kant van de wereld en jarenlang bleven die jeugdige escapades van mij in het Paard diep verborgen herinneringen. Tot op die eerder besproken zwoele septemberavond voor de deur van Prinsegracht nummer 12. Een ware déjà vu!

Alex Verpoort
alextheague@gmail.com

Prinsegracht 25, nr. 10-14, Paard van Troje. Foto uit 1981, Haags Gemeentearchief

Het meisje, een gitaar en de camera

In mei 1929 wordt in het Kurhaus de derde radiosalon gehouden; in Den Haag spreekt men niet van tentoonstelling maar van 'salon'. Door het Duitse bedrijf Telefunken worden demonstraties gegeven met het nieuwste wonder van de techniek, de televisie. Er zijn twee stands ingericht. Eén waarin de beelden worden opgenomen en uitgezonden; de voorloper van de televisie-studio. In de ander staat een ontvanger die de uitgezonden beelden op een matglazen plaat projecteert.

Eindhoven

Het 'wonder' kwam tot stand door draaiende schijven met spiegels en foto-elektrische cellen die licht omzetten in stroom en deze stroom elders weer omzetten in beelden. Het geluid werd afzonderlijk uitgezonden. Dat onze televisies niet meer met dit systeem werken, is onder andere te danken aan Philips. In het Natuurkundig Laboratorium van dit bedrijf werd begin jaren dertig van de vorige eeuw al geëxperimenteerd met elektronische tv-camera's en ontvangers. Een van de eerste televisieopnames was in 1935 een buitenopname van een 'voetbalwedstrijd' tussen medewerkers van Philips. De voetbal was een witte papieren bal, zodat die op het scherm goed te volgen was.

Om het nieuwe medium te propagieren werden demonstratievoorstellingen gegeven. Hiervoor zocht Philips een jonge,

Mariette als driejarige, haar kinderliedjes zingend

aantrekkelijke vrouw. Een vrouw die gewend was op te treden en bovendien muzikaal begaafd moest zijn; televisie betekent immers beeld en geluid. De keuze viel op de Haagse Mariëtte Serlé. Nu zult u zich afvragen: wie was Mariëtte Serlé en waarom werd juist zij gekozen?

Den Haag

Mariëtte Serlé, dochter van een Nederlandse houthandelaar, werd op 9 juli 1910 te Schaerbeek in België geboren. Zij bleek al jong over veel artistieke talenten te beschikken. Als kleuter van drie had ze er geen moeite mee om voor publiek op te treden. Ze kon nauwelijks goed praten of ze droeg haar versjes voor, waarop ze zelf wijsjes had gemaakt.

Vanwege het beroep van haar vader verhuisde het gezin vaak. Vanuit België naar de Zaanstreek, vervolgens naar Amsterdam en in 1920 vestigde het gezin zich in Den Haag; eerst in de Javastraat en vervolgens in de Riouwstraat. Mariëtte bezocht de meisjes HBS aan het Bleijenburg. In haar vrije tijd volgde ze tekenlessen aan de Academie voor Beeldende Kunsten of ging roeien bij de Roeivereniging De Laak. In deze jaren trok ze al de aandacht door haar artistieke veelzijdigheid.

Voor De Laak schreef en zong zij in 1928 een loflied met als refrein: "Ieder die houdt van sport en vermaak, die wordt lid van De Laak." In september 1929, toen de meisjes HBS vijftig jaar bestond, illustreerde Mariëtte het gedenkboek. Maar tijdens dit jubileum trok zij vooral de aandacht met haar muzikale optreden tijdens de feestavond in de Haagse Dierentuin.

Haar optredens in besloten kring bleven niet onopgemerkt. Ze kreeg uitnodigingen om op te treden voor culturele verenigingen, instellingen en congressen. Ze trad zelfs op in de strafgevangenis te Scheveningen, een ervaring die indruk op haar maakte. Jaren later merkte zij hierover op dat het "... een vreemde gewaarwording [is] te staan zingen voor al die cellen". Ze kreeg landelijk bekendheid toen ze vanaf 1929 regelmatig optrad voor de AVRO-microfoon. In 1932 was ze in de

MSPubliciteit

Haagse Profilti filmstudio om een film op te nemen.

Hoewel Mariëtte door haar optredens bij het grote publiek bekend was geworden, was zij in de eerste plaats zang- en spraakpedagoge. Op jeugdige leeftijd was ze docente aan het Haagse Conservatorium en gaf daar zang- en declamatielessen. Mariëtte was dus gewend op te treden, zij zong en sprak duidelijk, was vertrouwd met de microfoon en had voor een filmcamera gestaan. Kortom, zij was ideaal om mee te werken aan de experimentele televisie.

Eindhoven (vervolg)

In Eindhoven werd - begin jaren dertig van de vorige eeuw - pioniersarbeid verricht op het gebied van de televisie. In het Philips laboratorium voor wetenschappelijk onderzoek

was daarvoor een experimentele televisiestudio ingericht met één camera. Bij de eerste experimenten ging het minder om een goed programma dan om een goed beeld. Toen men daarover tevreden was, ging Philips demonstraties geven voor een beperkte kring van genodigden. Televisiekijkers van het eerste uur waren onder andere prinses Juliana en later prins Bernhard. Aan deze demonstraties verleende Mariëtte haar muzikale medewerking, waarbij ze rekening hield met de toeschouwers. Voor Juliana vertolkte zij bijvoorbeeld vaderlandse liederen en voor Bernhard zong zij Duitse volksliedjes.

De opnametechniek was, hoe kan het ook anders, primitief. Zo was het niet mogelijk om close-ups te maken en om goed over te komen moest haar

Publiciteitsfoto

Bij de BBC in 1936

“Let music be your language”

Mariëtte met haar gitaar

gezicht geel worden geschminkt en haar lippen paars! Zo stond zij aan de wieg van de Nederlandse televisie. Blijkbaar had ze indruk gemaakt, want eind 1936 kreeg zij een uitnodiging van de BBC om voor de televisie op treden.

Londen

Op 2 november 1936 was de BBC, als eerste zender ter wereld, gestart met een dagelijks televisieprogramma. De programma's hadden een afwisselend karakter maar er waren vaste onderdelen. Zo was op woensdag een verzoekprogramma, waarbij men kon aangeven welke artiesten men graag wilde zien. In dit programma trad Mariëtte op 25 november 1936 op. Er was namelijk een verzoek binnengekomen voor een optreden van een *television artist from Holland*. Haar repertoire bestond uit Engelse en Amerikaanse songs. Alhoewel haar optreden alleen in en vlak buiten Londen was te zien, kan Mariëtte worden beschouwd als de eerste internationale televisiester.

Hilversum

Tijdens de Utrechtse Jaarbeurs - in maart 1938 - liet Philips het Nederlandse publiek kennismaken met de televisie. Er werden uitzendingen verzorgd met bekende artiesten zoals Wim Kan, Corry Vonk en Fien de la Mar. Natuurlijk verleende Mariëtte ook haar medewerking. Het

was de laatste keer dat zij voor de Philips camera optrad. Haar leven nam dat jaar namelijk een andere wending toen zij in oktober 1938 trouwde met Arie Visser; een verzekeringsinspecteur afkomstig uit Heemstede. Zij vestigden zich in Hilversum. Het huwelijk was van korte duur; in mei 1948 scheidden ze en Mariëtte verhuisde weer naar Den Haag op het nieuwe adres, Mauritskade 1.

Den Haag (vervolg)

In Den Haag nam zij haar beroep van zang- en spraakpedagoge weer op. Haar optredens voor radio en het grote publiek bouwde zij af. Want vanaf twintigjarige leeftijd had Mariëtte al een wens; het geven van huiskamerconcerten.

Volgens haar kwam haar zang beter tot zijn recht in huiselijke kring. Mariëtte beschouwde zich als een minstreel en - alhoewel zij met groot gemak verschillende instrumenten bespeelde - begeleidde zij zich tijdens deze optredens het liefst op haar gitaar, omdat zij zich daar één mee voelde.

Parijs

Nog eenmaal zou Mariëtte optreden voor de televisiecamera. In november 1949 was zij te

gast in het Franse televisieprogramma *Télé-Paris*. Zij werd aangekondigd als *diseuse a voix* en zong. Internationale grootheden die in dit programma te gast zijn geweest waren onder meer Gilbert Bécaud, Édith Piaf, Gina Lollobrigida, Joséphine Baker, Salvador Dali, Brigitte Bardot en Eleanor Roosevelt. Haagse Mariëtte was dus in goed gezelschap en dat zegt iets over haar internationale faam.

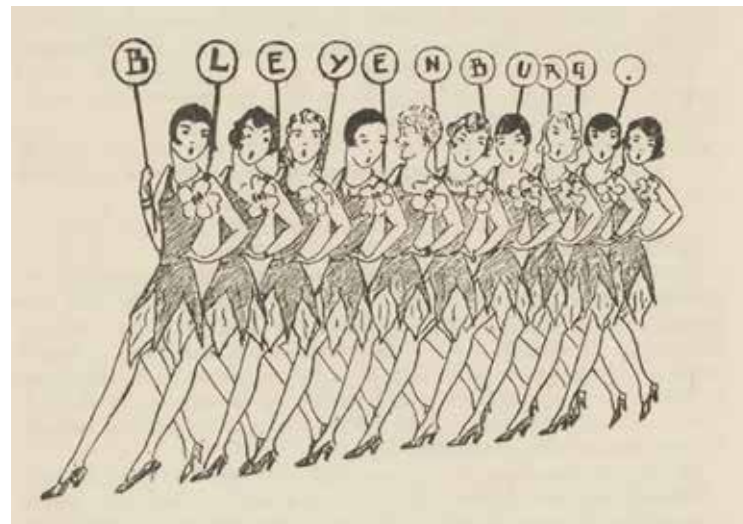
Oegstgeest

Ruim een jaar geleden was Mariëtte Serlé mij onbekend tot ik haar naam tegenkwam in een boek uit 1948 over toen bekende radiosprekers en -artiesten getiteld *BONTE PARADE*, geschreven door Hans de la Rive Box. Uit artikelen in tijdschriften en krantenverslagen blijkt dat zij een veelzijdig artieste was. Op YouTube is Mariëtte te zien in een filmjournaal over 1933 en te beluisteren op grammofoonopnamen.

Door haar keuze om in kleinere kring op te treden was de aandacht voor haar verminderd. Het was stil om haar heen geworden. Aan het eind van haar leven verbleef zij in verzorgingshuis Huize Klimop

Serle Street Londen

Illustraties uit het gedenboek van de meisjes HBS die Mariëtte maakte

te Oegstgeest. Mariëtte overleed daar op 12 juli 1996; drie dagen na haar zesentachtigste verjaardag. Boven de rouwadvertentie stond haar levensmotto: “Let music be your language”.

Kees de Raadt
raadtvandeeuwen@ziggo.nl

Publiciteitsfoto

Publiciteitsfoto

Serlewapen

CARPAAL TUNNEL CENTRUM

Zuid-Holland

NIET KUNNEN SLAPEN DOOR DOVE OF TINTELENDE HANDEN?

Behandeling Carpaal Tunnel Syndroom zeer succesvol – zonder operatie

Bij het Carpaal Tunnel Centrum Zuid-Holland aan de Stationsstraat 1 in Pijnacker is het sinds 2011 mogelijk om het carpaal tunnel syndroom (CTS) effectief te bestrijden. Als een van de weinige praktijken in Zuid-Holland is er bij ons een behandelmethode die mensen met een CTS doeltreffend helpt, zonder operatie.

Al meer dan 14 jaar succes met Phystrac

Na tien tot twaalf korte behandelingen zijn patiënten dikwijls al van hun klachten af en veelal kunnen er zelfs operaties mee voorkomen worden. Er zijn in Nederland slechts enkele praktijken die dit zogeheten Phystrac-apparaat gebruiken.

Een verwijzing van de huisarts is niet nodig voor een behandeling met het tractie-apparaat. De behandelingen worden ook dit jaar gewoon door de zorgverzekeraar vergoed uit bijna alle aanvullende verzekeringen voor fysiotherapie. "Nu het apparaat al ruim veertien jaar in gebruik is, zijn wij zeer tevreden zijn met de geboekte resultaten." Deze blijken in 85 procent van de gevallen 'uitstekend' te zijn, vertelt Mark van Engelen, één van de acht aangesloten fysiotherapeuten en de eigenaar van Carpaal Tunnel Centrum Zuid-Holland.

Patiënten uit de hele wereld

Recent is er weer een extra Phystrac-apparaat aangeschaft, om op deze manier nog meer patiënten van dienst te kunnen zijn. "Dit was een logische stap want de toestroom van nieuwe patiënten blijft op een zeer hoog niveau. Het feit dat wij de enige praktijk

in Nederland zijn met nu tien Phystrac-apparaten, geeft aan hoe bijzonder dit is".

Inmiddels weten niet alleen patiënten uit heel Nederland hun weg naar de praktijk te vinden. "Er komen zelfs mensen uit het buitenland speciaal naar ons toe. Niet alleen uit Europa, maar ook uit de VS en Singapore." De praktijk voert op dit moment zo'n 200 tot 300 behandelingen per week uit.

SYMPTOMEN:

- Pijn in hand en vingers
- Doof / tintelend of stijf gevoel in hand en vingers
- Klachten nemen in de nacht vaak toe
- Krachtverlies bij dagelijkse handelingen
- Klachten bij autorijden, fietsen, computergebruik
- Elektrische schokjes
- Warme / koude handen

Wat is het carpaal tunnel syndroom

Het carpaal tunnel syndroom is een aandoening die doorgaans wordt veroorzaakt door druk op de mediaanenuw. Deze bevindt zich net boven het polsgewricht. De carpale tunnel is de naam van het gebied waar de middenhandsbeenderen, de

Fysiotherapeut Mark van Engelen bij het Phystrac-apparaat, waarmee al sinds 2011 uitstekende resultaten worden geboekt.

dwarse polsgewrichtsband (carpaal ligament), de mediaanenuw en de pezen zich bevinden. Druk op de mediaanenuw kan veroorzaakt worden door letsel of werkzaamheden waarbij frequent repeterende handelingen worden verricht, zoals typen, wringen en forse krachtsuitoefeningen met de hand.

De klachten komen met name voor bij vrouwen van alle leeftijden, vooral bij een leeftijd van 40 jaar of ouder en tijdens of na zwangerschap en de overgang.

Korte behandelingen, snel resultaat

Het Phystrac-apparaat behandelt het syndroom door mechanische tractie. Dat duurt slechts 15 minuten per hand per behandeling. Volgens Van Engelen is de methode 'goed te verdragen' en zijn de

resultaten vaak al binnen 3 tot 4 weken merkbaar. Bovendien heb je niet te maken met de nadelige gevolgen van een operatie, zoals een herstelperiode van 4 tot 6 weken waarin je je hand nauwelijks kunt gebruiken.

Goed bereikbaar, ruime openingstijden

Bij de praktijk is er voldoende parkeergelegenheid. De openingstijden zijn ruim en er is mogelijkheid om ook 's avonds en op zaterdag behandeld te worden. Mocht u last hebben van deze aandoening dan is een behandeling met het Phystrac-apparaat sterk aan te bevelen! Neem gerust contact met ons op om een afspraak te maken of voor meer informatie.

Daphne & Els

Tafel dames

In een sfeervol hoekpand aan de Laan van Meerdervoort schuilt sinds negen maanden Café Cami. Hier is Charly de eigenaresse en gastvrouw, samen met twee compagnons Dylan en Rick. De inrichting vertelt verhalen: textiel uit Italië, kleuren geïnspireerd op herinneringen van vroeger. Alles ademt warmte, zorg en een tikkeltje eigenwijsheid. Alsof je bij een goede vriendin aan tafel schuift.

Een tafel vol om te delen
We beginnen met opgeklopte kruidenboter en vers brood, daarna een parade van kleine borden. De brioche gebakken in eendenvet met kip champignon-ragout is smeug en rijk van smaken. De Libanese visspread is ook top van smaak, de whipped feta met limabonen en olijven wordt door ons unaniem

tot favoriet verkozen. Daphne noemt het “gewoon echt heel erg goed”, en Els geniet zichtbaar.

Huisgemaakt met karakter
Cami’s hoofdgerechten zijn om te delen, maar stiekem wil je alles voor jezelf houden. De gnocchi verdi met groene saus, pijnboompitjes en parmezaan zijn zo goed, het volle bord is al bijna leeg voordat we beginnen. De romige limabonen, een signature dish die sinds de opening op de kaart staat, zijn het culinaire equivalent van een warme deken: vol, zacht en hartverwarmend. De geroosterde bospeen met ricotta, honing-amandelen en balsamico is

aards, zoet en zacht tegelijk. De Cami ribs zijn heerlijk sweet en spicy, perfect in balans met de frisse noedel-salade ernaast.

Heerlijk hartig, zalig zoet
Als afsluiter voor onze zoetekauw krijgen we de sticky toffee dadeltulband met malaga-walnotenijs, een glorieuze terugkeer op de kaart. De kazen zijn een verhaal op zich, met namen als Saint Agur, Rood Flora, geitenkaas met een aslaag en indrukwekkend oude VOC-kaas. Alles met liefde uitgelegd, begeleid door goede wijnen en fijne muziek.

Charly

Een aanrader met uitzicht
Cami is een plek waar de akoestiek goed is, de bediening warm en de gerechten net anders dan je gewend bent. Het voelt vertrouwd en spannend tegelijk. En o ja, een geheime tip van De Tafeldames: ga vooral zitten met zicht op de keuken. Wie weet vang je een glimp op van de knappe chef.

Op een rijtje
Café Cami
Laan van Meerdervoort 214,
Den Haag
070 205 4624 | cafe-cami.nl

Openingstijden
Dinsdag & woensdag
van 16.00 tot 23.00 uur
Donderdag
van 16.00 tot 00.00 uur
Vrijdag
van 16.00 tot 01.00 uur
Zaterdag
van 11.00 tot 01.00 uur
Zondag
van 11.00 tot 23.00 uur

Borrelen vanaf € 3,50
Menu vanaf € 8,00
Dessert vanaf € 9,50
Drankjes normaal

HAAGSE KWESTIES

Idee voor een Haagse kwestie?
Mail naar Milja de Zwart: milja@xs4all.nl

Hoe de buurt een boekenantiquariaat nieuw leven inblies

Het is eigenlijk in tegenspraak met elkaar: een overvol boekenantiquariaat dat gered wordt door Twitter. Maar zo verging het Colette, de naar de Franse schrijfster (1873 – 1954) genoemde winkel in tweedehands boeken in de Reinkenstraat. Vier jaar geleden moest Colette gered worden, nu is ze springlevend en zélf onderwerp van een boek.

Laat ik in het voorjaar van 2021 beginnen. In coronatijd, welteverstaan. Jogchum de Vries, eigenaar van Colette, hangt een papiertje in zijn etalage met daarop: OPVOLGING GEZOCHT. Hij is tachtig en wil al een tijd stoppen met zijn winkel. Dan loopt Jean-Pierre Geelen langs de etalage. Jean-Pierre, buurtbewoner, Volkskrantjournalist en belangrijker nog vaste klant van Colette, schrikt. Hij maakt een foto en twittert dat hij hoopt ‘dat iemand (anders) dit heerlijke antiquariaat in de Reinkenstraat overneemt, inclusief de wankel boekentorens’. Het is het begin van de redding, want niet veel later is er een collectief van acht betrokken buurtbewoners die dit voor elkaar zullen krijgen.

Boekenbergen
Voorzitter van het collectief is vakbondsvrouw en journalist Linda Vermeulen. Ze woont boven Colette en is bevriend met Jogchum. Voor haar was en is het altijd fijn om naar binnen te gaan bij de boekwinkel. “Colette is een boekenland met boekenbergen; een bijzondere plek in een wereld waar alles zo geordend is. Waar je op zoek naar een boek iets anders vindt. Hier hangt geen bordje ‘Stilte’. Colette is een buurthuis, een gezellige ontmoetingsplek voor mensen, waar vriendschappen worden gesloten.
Jogchum zei wel vaak dat hij wilde stoppen. Daarom had ik al gefantaseerd dat ik de winkel zou overnemen. Alleen leek het

me moeilijk om hem rendabel te krijgen. Dus dacht ik maar: het zal mijn tijd wel duren”, vertelt Linda.

Levensvatbaar krijgen van Colette en tegelijk de ziel van de boekwinkel behouden, werd het doel van het plan Red Colette, dat het collectief smeedde. Het middel werd crowdfunding. “Er was veel geld nodig om de winkel over te kunnen nemen, de huur en de energierekening te betalen, wat herstelwerkzaamheden te doen. We dachten 30.000 euro.” Maar met acties als literaire middagen en boekenveilingen lukt het ruimschoots 38.000 euro binnen te halen. Daarnaast hebben zich wel vijftig vrijwilligers gemeld, die in teams in de boekwinkel helpen, boeken repareren en bestellingen via internet afhandelen. Op 2 november 2021 is Colette is gered en de nieuwe naam, Colette & Co, prijkt intussen op de markiezen die de gevel sieren.

Coletters, wat zijn dat?
“Ik ben er trots op dat het zo al vier jaar lukt”, zegt Linda. “We schrijven zwarte cijfers en we hebben geld om af en toe iets op te knappen of iets leuks te doen met de Coletters.” Colleter, wanneer ben je dat? Linda haalt een uitspraak van Colette aan om Coletters te typeren. ‘Doe domme dingen, maar doe ze met enthousiasme.’ En vult aan: “Als je van boeken houdt en het leuk vindt in dit boekenland te zijn waar af en toe een berg instort.”
Zo’n boekverschuiving verandert natuurlijk ook de ordening in de

boekwinkel. Dus als een klant vraagt: “Hebben jullie toevallig *De Scheepsjongens van Bontekoe*?” Dan antwoordt Linda: “Ja, waarschijnlijk wel. Kijk eens bij de kinderboeken, of bij de F van schrijver Johan Fabricius. Als u het vindt, krijgt u korting.”

Milja de Zwart

In juni 2025 verscheen over Colette het boek: *Hier wil ik wonen, het vrolijke bestaan tussen boekenbergen*, Joop Dagers & Martien Versteegh, uitgeverij Donkigotte.

Wonen en ouderen

Stadskrant

Goed wonen, ook als u

Een huis dat helemaal als thuis voelt. Waar je graag veel tijd doorbrengt met familie en vrienden. Op oudere leeftijd moet zo'n woning er anders uitzien dan wanneer je jong bent en een gezin hebt. Liefst niet meer traplopen, geen drempels, een veilige badkamer en weinig onderhoud. Goed wonen op leeftijd begint met erover nadenken en je voorbereiden.

Lang zelfstandig blijven wonen. Misschien lukt dat met aanpassingen in uw huidige woning. Of is het beter uit te kijken naar een appartement voor senioren? Het zijn emotionele keuzes en ingewikkelde vragen, te meer als je niet bekend bent met de mogelijkheden en het aanbod in stad en regio.

Ook als u nu nog vitaal bent, is het goed na te denken en informatie in te winnen over wonen op leeftijd. Dan wordt u later niet voor het blok gezet als het in de huidige woning echt niet meer gaat. Seniorenmakelaars helpen bij het verhuizen van een grote sociale huurwoning naar een seniorenwoning. Wilt u kopen of huren in de particuliere sector, informeer dan bij een reguliere makelaar.

- wonen voor senioren: denhaag.nl
- zorg, welzijn en wonen: socialekaartdenhaag.nl
- sociale huurwoningen: woonnet-haaglanden.nl
- woningaanpassing: denhaag.nl/nl/verbouwen-en-wonen

Servicepunten XL

Wilt u graag een persoonlijk gesprek, advies of tips? De medewerkers van de Servicepunten XL bieden een luisterend oor en zoeken naar antwoorden. Den Haag heeft verspreid over de stad zeventien Servicepunten XL. De adressen staan op de website. Bellen of een e-mail sturen kan ook.

 Meer informatie over Servicepunten XL?
servicepuntxl.nl of bel naar (070) 205 22 22

Woonzorgvisie

Voor veel mensen in Den Haag is het moeilijk om een goede, betaalbare woning te vinden. Voor ouderen en mensen in een kwetsbare situatie is dat extra moeilijk. Bijvoorbeeld omdat zij een aangepaste woning nodig hebben. Of zorg en ondersteuning in de buurt van hun woning. Daarom maakt de gemeente samen met inwoners en partners in de stad de Woonzorgvisie 'Samen zorgen voor een thuis'.

■ De Woonzorgvisie is een plan dat zorgt voor genoeg betaalbare woningen voor alle inwoners die zorg, ondersteuning of begeleiding nodig hebben. Dat zijn bijvoorbeeld ouderen, mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking of mensen die uit een

instelling komen. Ook is de Woonzorgvisie bedoeld voor mensen met een speciale woonvraag, zoals arbeidsmigranten en woonwageneigenaren.

Meedenken over ontwerp

Partners en inwoners in de stad zijn erg belangrijk bij het maken en uitvoeren van de Woonzorgvisie. Zoals woningcorporaties, welzijnsorganisaties, zorgorganisaties en vertegenwoordigers van inwoners. Daarom werken zij samen met de gemeente aan het ontwerp van de Woonzorgvisie.

 Meer informatie over de Woonzorgvisie?
denhaag.nl/wonen

Sociale huurappartementen Wenckebach

'Hier gaan we oud worden'

■ Dolgelukkig zijn ze in hun nieuwe appartement in Molenwijk aan de rand van Laak. Vorig jaar december kregen Rita (70) en Frans (74) Hendriks de sleutel. 'We konden er zo in. Zelfs de gordijnrails had Staedion al opgehangen. In de zomer zag ik een advertentie van Woonnet Haaglanden met nieuwe appartementen voor 65-plussers. Wij kennen deze wijk goed van vroeger. Ik heb meteen op de advertentie gereageerd. Weinig kans, dacht ik. Maar toch bleven wij na de groepsbezoeken als laatste over. Een lot uit de loterij.'

Aan de Noordpolderkade heeft het vroegere verzorgingshuis Wenckebach plaatsgemaakt voor een woongebouw van acht verdiepingen. Staedion verhuurt hier 136 sociale huurappartementen onder meer aan zelfstandig wonende ouderen. Om de doorstroming te stimuleren, is actief gezocht naar huurders die een grote woning achterlaten. Deze kunnen dan weer aan een gezin worden verhuurd.

'Wij gaan hier oud worden,' zegt Frans. 'Ook als je meer moeite krijgt met lopen, kun je hier goed uit de voeten. In het gebouw zijn liften, brede deuren en nergens drempels. Binnen is het overal lekker warm door de vloerverwarming. De ramen zijn super goed geïsoleerd. Echt een paleisje. Het is ook fijn dat we een huismeester hebben. Je kunt hem altijd bellen voor als er iets is. Hij heeft z'n kantoor direct onder

Rita en Frans Hendriks: 'Een lot uit de loterij.'

ons. Wat ook meesp...
woont. Ze sukkel...
kunnen. Dan is het fij...

Seniorenappartementen De Leytuin

Het was tijd voor iets anders

■ Opa Simon heeft vispassen aangevraagd om bij zijn nieuwe appartement met de kleinkinderen te kunnen hengelen. Hij kijkt uit op een brede sloot waar reigers azen op visjes. Sinds september wonen Simon (77) en Hilde (71) Plugge in woongebouw De Leytuin aan de rand van Wateringse Veld. Ze hebben een driekamerappartement op de hoek van de tweede verdieping 'Het is heerlijk,' zegt Hilde. 'Van 's morgens vroeg tot laat in de middag is er zon in huis.'

Ze maakten de overstap van een koop- naar een huurappartement. 'Het was tijd voor iets anders,' vertelt Simon. 'Het vorige huis was bijna niet warm te stoken en bij de entree had je een trap waar ik lelijk ben gevallen. Een seniorenmakelaar gaf de tip om ons in te schrijven bij Woonnet Haaglanden en te reageren op elk geschikt appartement. Dat was vorig jaar zomer en nu zitten we hier. Het is ongelooflijk snel gegaan.'

Peter Heemskerk (70) woont een verdieping lager. Hij moest door ongelukkige omstandigheden snel een nieuwe woning vinden. 'Ik heb een jaar lang gezworven van de ene tijdelijke plek naar de andere. Ondertussen reageerde ik op advertenties op Woonnet Haaglanden. Dat leverde lange tijd niets op, tot ik een uitnodiging kreeg voor een bezichtiging hier. Eindelijk weer een vast adres en dan ook nog eens een fantastisch appartement.'

Simon en Hilde Plugge: 'Het is ongelooflijk snel g...

Woonzorg Nederland...
vijf verschillende wo...
standig wonende sen...
een terras. Daar org...
activiteit.

ouder wordt

Seniorenmakelaars in Haaglanden

‘Stress rond verhuizing weghalen’

ARENDA OOMEN

...eelt, is dat de zus van mijn vrouw in de buurt
...et haar gezondheid en wij springen bij zoveel we
...n dichtbij te wonen.’

■ Verhuizen is altijd ingrijpend, maar zeker voor ouderen die een huis achterlaten waar ze lang woonden en waar de kinderen groot werden. Ze zien op tegen wat er allemaal bij komt kijken. Toch is het vaak de beste keuze, zeker als traplopen lastig wordt en je moeite krijgt een groot huis met tuin bij te houden. De seniorenmakelaar haalt de stress weg en begeleidt ouderen binnen de sociale huursector naar een passende woning. Voorwaarde is wel dat ze een eengezinswoning van minimaal 65 m² achterlaten of een andere sociale huurwoning van zeker 80 m². Dat geeft voorrang op de wachtlijst.

Rebecca Brekelmans is seniorenmakelaar bij Sociale Verhuurders Haaglanden. ‘Wij nemen de mensen mee op hun zoektocht. Het begint met een eerste verkenning van de mogelijkheden: Waar zou u willen wonen? In dezelfde wijk of liever dichtbij familie? Hoe mobiel bent u? Wilt u graag winkels in de buurt? We vullen samen een zoekprofiel in op de website Woonnet Haaglanden. Ik blijf contact houden tot er een woning wordt gevonden. Dat is vaak best ingewikkeld, maar de seniorenmakelaars hebben een breed netwerk bij de corporaties en gemeenten. Vroeg of laat komt er een woning in beeld die aan de wensen voldoet.’

Elk jaar helpen de seniorenmakelaars in de hele regio samen zo’n 350 ouderen aan een nieuwe woning en komt er ruimte vrij voor evenzo-

Rebecca Brekelmans: ‘Vroeg of laat komt er een woning in beeld.’

ARENDA OOMEN

veel gezinnen. ‘Als alles rond de verhuizing achter de rug is, zijn de mensen altijd blij met hun nieuwe woning. Dit had ik veel eerder moeten doen, hoor je vaak.’

Meer informatie?
woonnet-haaglanden.nl

Technologie voor Thuis

Technische hulp in huis

...egaan.’

ARENDA OOMEN

...nd verhuurt in De Leytuin 65 appartementen met
...oningstypen, maar allemaal afgestemd op zelf-
...nioren. Beneden is een gezamenlijke ruimte met
...aniseren bewoners inmiddels elke dag wel een

■ Nieuwe technologie kan ouderen helpen prettig en veilig te wonen. Een mooi voorbeeld is de heupairbag voor ouderen die groot risico lopen te vallen. Hij is eenvoudig te dragen rond het middel. Raak je uit balans, dan opent de airbag zich razendsnel en voorkomt botbreuken. Zo zijn er meer slimme apparaten, zoals een ‘spraakassistent’ die vragen beantwoordt, opbel-opdrachten uitvoert en helpt bij het dagritme. Ze maken dat ouderen met meer comfort thuis kunnen blijven wonen en dat mantelzorgers er meer gerust op kunnen zijn dat alles goed gaat.

Wie wil weten welke hulpmiddelen in de eigen situatie passend zijn, kan de digitale Technologie voor Thuis Verkenner invullen. Verspreid over de stad zijn er ook zes informatie- en uitleenpunten om de hulpmiddelen uit te proberen of eventueel te lenen om thuis te testen. In Escamp is aan de Steenhouders- gaarde 15E een woning ingericht met de nieuwste technologie voor thuis. Deze IZI-ervaarwoning is elke vrijdag te bezoeken van 10.00 tot 11.30 uur. Experts geven een rondleiding.

Voor aanpassingen in huis kan een beroep worden gedaan op de Wmo, zoals een traplift of het overbruggen van drempels. Bij elke aanvraag wordt individueel bekeken of er sprake is van een beperking en (medische) noodzaak. Veel Technologie voor Thuis-apparaten zijn niet specifiek bedoeld als hulp bij een beperking. Een spraakassistent of

Nieuwe technologie kan ouderen helpen prettig en veilig te wonen.

FRANK JANSEN

videodeurbel valt dan ook altijd buiten de Wmo. Soms vergoedt de zorgverzekeraar wel een deel van de kosten zoals bij een persoonlijk alarm in geval van nood. Wilt u weten wat er onder de Wmo valt? Ga dan naar een Servicepunt XL in de buurt.

Meer informatie?
technologievoorthuis.nl

Nu in de winkel

Of neem een jaarabonnement
4 nummers voor € 35,-

Abonneer je vandaag.
Als je houdt van Den Haag

of gebruik deze QR-code

Bel 088 110 20 59
haagsehistorie.nl/magazine/abonneren

P.H. Frauenfelder

- loodgieters
- installatie
- daktechniek
- 24h service

www.phfrauenfelder.nl

Vestiging Rotterdam Graafstroomstraat 35b 3044 AN Rotterdam T 010 - 850 12 00 info@phfrauenfelder.nl www.phfrauenfelder.nl	Vestiging Den Haag Oude Haagweg 617 2552 GK Den Haag T 070 - 325 44 40 info@phfrauenfelder.nl www.phfrauenfelder.nl
--	---

 Service
  Sanitair
  Verwarming
  Woning aanpassing
  Dak

Dé makers van de betere bedden en kasten

de SUITE
slapen in eigen stijl

Boxspring desigins én houten bedden

Ook in twijfelaar afmetingen

Slaapkamerkasten op maat

Het beste bed, voor ú gemaakt

Goed slapen is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Daarom maken wij bedden op maat. Of u nu fysieke klachten heeft of moeite met in slaap vallen – wij vinden altijd de weg om het juiste bed te maken.

Complete slaapkamers

Samen creëren we uw ideale slaapkamer – met een bed en kast op maat, geheel afgestemd op uw wensen. Van ingetogen tot luxueus, altijd in lijn met uw stijl en het comfort dat ú zoekt.

Hoog-laag en seniorenbedden

Ontdek de stijlvolle en praktische bedden van De Suite. Deelbaar en zelfs in twijfelaar maten beschikbaar met hoog-laag functie.

Brochure met prijzen

Scan de QR en ontvang de brochure gratis thuis.

Ontspan beter met FPS-technologie

FPS helpt bij fysieke klachten, beenkrampen en motorische problemen zoals bij Parkinson. Ontspan, verminder stress en slaap beter. Kom de fijne werking zelf ervaren in Moordrecht.

Showroom & productie

Ambachtweg 10, 2841 LZ Moordrecht
Consumentendagen: di t/m za 10.00 -17.00
www.desuite.nl
Voor bezoek aan huis: T. 0182 37 50 22

Rembrandts in de uitverkoop

Het komt zelden voor dat honderden schilderijen van oude meesters als Rembrandt, Rubens, Michelangelo, da Vinci etc. tegelijk, op één veiling worden aangeboden. Deze unieke gebeurtenis vond plaats op 12 augustus 1850 te Den Haag, waar de complete kunstcollectie van koning Willem II te koop werd aangeboden.

Nederland en België werden in 1815 nadat Napoleon bij Waterloo was verslagen, samengevoegd tot het Koninkrijk der Nederlanden met Willem I als koning. Om de Belgische elite ter wille te zijn, ging Willem I afwisselend zes maanden per jaar in Den Haag en in Brussel wonen. Het paleis in Brussel moest dan wel worden uitgebreid en meer allure krijgen. De financiële middelen waren echter beperkt, maar Willem zette de verbouwing door. De inrichting liet hij aan zijn zoon, kroonprins Willem over die in 1816 getrouwd was met de kapitaalkrachtige prinses Anna Paulowna, zuster van tsaar Nicolaas II van Rusland. Willem en Anna hadden een goede, maar dure smaak en kochten schilderijen en tekeningen van oude meesters. Lokale kunstenaars kregen opdrachten voor wandschilderingen en houtsnijwerken voor in het paleis.

Het was maar voor korte duur want de onvrede in België over het autoritaire bewind van de koning groeide. Het kwam in 1830 tot een opstand en koning Willem I zag zich genoodzaakt tot militair ingrijpen. Dit ging met name Frankrijk te ver en Willem werd gedwongen af te zien van zijn aanspraken op België. In 1839 was de afscheiding formeel een feit en moest Willem het paleis in Brussel ont-ruimen. De kunstcollectie nam hij mee naar Den Haag, waar die ondergebracht werd in Paleis Kneuterdijk. Daar hadden kroonprins Willem en prinses Anna Paulowna hun intrek genomen. Het was in de ogen van Anna wel

Schilderij 'Man in oosterse kledij', geschilderd door Rembrandt, Metropolitan, New York

heel bescheiden en het moest dan ook uitgebreid worden. Met de komst van de kunstcollectie werd zelfs een extra grote zaal in Gotische stijl aangebouwd. Hier konden de schilderijen een passende plaats krijgen.

Het hofleven

Kroonprins Willem en prinses Anna Paulowna organiseerden veel feesten in het paleis en zorgden daarnaast met opdrachten aan componisten en schrijvers voor een druk gebruik van de schouwburg. Zij nodigden dans- en operagezelschappen uit heel Europa uit naar Den Haag. Zij gaven ook opdrachten aan bekende kunstschilders, niet zelden om portretten van henzelf te laten maken. Zij zijn de meest geportretteerde Oranjes! De stad verwierf daardoor een grote naam op cultureel gebied. Ook koning Willem I leidde een luxe-leven, wat veel geld kostte. Dit in combinatie met het aanhouden van een veel te groot leger bracht het land op het randje van bankroet. In 1840 was voor de regering de maat vol. De begroting van de koning werd afgekeurd en Willem I trad boos af. Zijn zoon moest als koning Willem II financieel orde op zaken stellen en dreigende politieke onrust bezweren. De liberale partij was toen de leidende partij en eiste van de nieuwe koning dat Nederland voortaan neutraal zou zijn en niet langer met de bondgenoten militaire avonturen aan zou gaan. Dit tegen het zere been van

Zaal Nederlandse kunst, Hermitage

de koning met de bijnaam 'Held van Waterloo' en van zijn schoonvader, de tsaar van Rusland. Willem II had echter geen keus.

De regering slaagde er de daaropvolgende jaren in de financiën op orde te brengen door een sterke nadruk op het stimuleren van handel en dienstverlening. Zij slaagde er ook in een dreigende hongersnood te vermijden. In heel Europa waren de aardappeloogsten mislukt en de graanoogsten tegengevallen. In Nederland was echter een maximum broodprijs en strenge controle op de graanvoorraden ingevoerd, dit om speculatie te voorkomen. In de omringende landen was de nood onder de bevolking groot. In Ierland stierf 50% van de bevolking, in Berlijn en Londen waren er opstanden en in Frankrijk zelfs een revolutie. Daar moest de keizer vertrekken en werd het land een republiek. De liberale leider Thorbecke wist koning Willem II ervan te overtuigen dat het beter was afstand te doen van zijn verantwoordelijkheid voor het landsbestuur en dat over te laten aan de regering en het parlement. De ministers waren voortaan verantwoordelijk. De daarvoor benodigde grondwetsherziening werd in 1848 met tegenzin door Willem II getekend. Hij mocht blij zijn te mogen blijven zitten, de troon was gered.

De veiling

Het zat koning Willem II in die periode sowieso niet mee. Zijn dure levensstijl had een flink gat geslagen in het vermogen van hem en van zijn vrouw.

Door deelname aan decadente feesten had hij zich bovendien in een chantabele positie gemanoeuvreerd, met grote schulden tot gevolg. Hij moest in het diepste geheim een lening van één miljoen gulden bij de tsaar van Rusland afsluiten, met zijn kunstcollectie als onderpand. In

Schilderij Anna Paulowna, geschilderd door Nicaise de Keyser, Hermitage

1849 werd hij getroffen door een hartstilstand en volgde zijn zoon hem op, koning Willem III. Die trof een chaotische administratie aan en een vordering van één miljoen gulden. De familie weigerde echter de kunstcollectie naar Rusland te laten gaan en betaalde de tsaar zijn geld terug. De weigering betekende wel dat de collectie zo spoedig mogelijk verkocht moest worden. Men dacht namelijk dat losse verkoop zelfs meer dan één miljoen gulden zou opbrengen. Een uitgebreide catalogus werd opgesteld die in heel Europa en de Amerika's werd verspreid. De belangstelling was dan ook groot.

In de zomer van 1850 bezochten vele kunsthandelaren Paleis Kneuterdijk, waar alle werken te zien waren. Het was ook daar waar op 15 augustus de veiling werd geopend. Het zou twee

weken duren voordat alle kavels onder de hamer waren gekomen. Er werd opvallend laag geboden: oude meesters gingen voor een appel en een ei weg en voor de tekeningen was helemaal weinig belangstelling. Een tekening van de Italiaanse kunstenaar Raphael, in zijn tijd al zeer beroemd, leverde slechts dertig gulden op. Diezelfde tekening bracht in 2020 in Londen 28 miljoen pond op. De Nederlandse staat was de grote afwezige. Thorbecke vond kunst verzamelen geen taak voor de staat en bood dan ook niet mee. Het Mauritshuis en het Rijksmuseum zouden er nu heel anders uit zien als de grote werken van toen voor ons land behouden waren gebleven. Nu zijn ze verspreid over de Hermitage, het Metropolitan Museum New York, het Louvre etc. En de opbrengst? Die viel tegen: 900.000 gulden. Men kan dus gerust stellen dat de gehele kunstcollectie in de uitverkoop is gedaan.

Tot slot

Na een periode van culturele bloei werd het in Den Haag na 1850 stil. Geen grote feesten meer in de stad, geen beroemde opera- en balletgezelschappen in de schouwburg, geen beroemde musici op het podium, geen hooggeplaatste personen met hun entourage om de kunstcollectie van de Oranjes te bewonderen. Slechts kale muren sierden de Gotische zaal. Dat Den Haag waarschijnlijk de grootste kunstveiling ooit binnen haar stadsgrenzen heeft gehad, is een schrale troost.

Ton van der Pijl
tonvanderpijl212@gmail.com

Schilderij Willem II en Anna Paulowna, geschilderd door J.W. Pieneman, stadhuis Tilburg

Advertorial

Henning de Oude Hage uitvaartcentrum

Begin 2024 is uitvaartcentrum Henning de Oude Hage, gelegen aan de Laan van Eik en Duinen 38 te Den Haag, geopend. Het pand bevindt zich in een groene, goed bereikbare omgeving, en is gelegen naast de historische begraafplaats Oud Eik en Duinen.

Het volledig gerenoveerde pand is ingericht naar de eisen en wensen van deze tijd. Dit houdt in dat geïnvesteerd is in duurzaamheid middels zonnepanelen en warmtepompen, en dat de ruimtes geschikt zijn om zowel op formele als informele wijze afscheid te nemen. De hele uitstraling van het uitvaartcentrum, met als blikvanger de vijver met koi karpers in de binnentuin, is werkelijk uniek.

De afgelopen maanden hebben wij veel nabestaanden mogen begeleiden bij de verwerking van het verlies van hun dierbare. Velen van hen hebben te kennen gegeven dat de huiselijke sfeer in het pand hen een rustgevend en troostend gevoel heeft gegeven. De dienstverlenende opstelling van de medewerkers in het uitvaartcentrum heeft daar natuurlijk ook voor een groot deel aan bijgedragen.

Naast de keuze voor een traditionele wijze van afscheid nemen, waarbij de aanwezigen tijdens de afscheidsplechtigheid de dienst volgen vanaf een vaste plaats, kiezen andere nabestaanden er juist voor dat belangstellenden tijdens het afscheid rond kunnen lopen en op een door hen gekozen moment een woord tot de overledene of de nabestaanden kunnen richten. Ons uitvaartcentrum biedt beide mogelijk-

onele keukens met een oven, frituur en kookplaat. Vanuit de keukens zijn inmiddels onder andere al poffertjes, Indische hapjes en courgettesoep geserveerd. Ons buitenterras is voorzien van parasols zodat u,

De locatie waar de crematie of begrafenis plaats zal vinden is niet van belang. U kunt zelfs gebruik maken van onze ruimtes als uw dierbare op een andere locatie is opgebaard.

Mocht u ons nodig hebben dan staan wij voor u klaar, ook als u wilt dat wij enkel de uitvaart begeleiden maar geen gebruik wenst te maken van ons uitvaartcentrum.

“Mocht u ons nodig hebben dan staan wij voor u klaar.”

heden, waarbij altijd audiovisuele apparatuur aanwezig is zodat muziek en beeld naar eigen keuze afgespeeld kan worden.

indien gewenst, ook daar gebruik van kan maken.

Op het gebied van catering kunnen wij nagenoeg alles voor u verzorgen. Het pand beschikt over een professi-

Iedereen is welkom in het Henning de Oude Hage uitvaartcentrum. Het maakt daarbij niet uit welke uitvaartondernemer u in heeft geschakeld om de uitvaart van uw dierbare te verzorgen.

Uitvaartverzorging J. Henning & Henning de Oude Hage uitvaartcentrum
Laan van Eik en Duinen 38
2564 GT Den Haag
070-3454810 (24/7 bereikbaar)
info@henning-uitvaart.nl

Advertorial

25 sterrenchefs samen één locatie

Een culinair spektakel van ongekennde proporties: op zondag 2 november verzamelen zich maar liefst 25 sterrenchefs onder één dak voor de grootste sterrenproeverij ooit georganiseerd in Nederland. Deze gebeurtenis vindt plaats in de indrukwekkende setting van de Grote Kerk in Den Haag, van 14.00 tot 20.00 uur.

Nog nooit eerder stonden zoveel bekroonde Michelin Chefs samen op één locatie om hun signatuur te laten proeven aan een breed publiek. Elke chef serveert een eigen creatie: een gerecht groter dan een amuse, maar kleiner dan een voorgerecht, perfect om meerdere smaken op één dag te beleven.

Beleving en exclusiviteit

Bezoekers krijgen de kans om op één zondag een culinaire reis te maken langs 25 unieke smaken, geserveerd door de chefs zelf. Het aantal kaarten is beperkt, wat deze proeverij tot een exclusieve ervaring maakt voor fijnproevers en liefhebbers van gastronomie.

De Sterren Chefs

- * Egon van Hoof - MOS, Amsterdam
- * Eric van Bochove - 't Vlasbloemeken, Koewacht
- ** Erik van Loo - Parkheuvel, Rotterdam
- * Hans Derks - Versaen, Ravenstein
- * Hans Kinkartz - Atelier, Gulpen
- * Jan Smink - Smink, Wolvega
- * Joey van Heesbeen - 1857, Roosendaal
- * Jozua Jaring - Ratatouille, Haarlem
- * Lars Aukema - Affect, Zwolle
- * Lars van Galen - 't Lansink, Hengelo
- * Michael Corpel - De Moerbeij, Warmond
- * Paul Kappé - Monarh, Tilburg
- * Ron Lemmens - Flavours, Weert
- * Ronald van Roon - Calla's, Den Haag
- * Sander Spruijt - De Burgemeester, Linschoten
- * Steven Klein Nijenhuis - Onder de Linden, Aduard
- * Thomas Deli - Kaatje bij de Sluis, Blokzijl
- * Thomas van Santvoort - Flicka, Kerkdriel
- * Tom Vinke - De Kromme Watergang, Hoofdplaat
- * Tommy Janssen - Maeve, Utrecht
- * Tonny Berentsen - De Kromme Dissel, Heelsum
- * Tristan de Boer - The White Room, Amsterdam
- * Wilco Berends - De Nederlanden, Vreeland
- * Wouter Kik - Codium, Goes
- * Yornie van Dijk - Basiliek, Harderwijk

Locatie: Grote Kerk, Den Haag

Wanneer: Zondag 2 november, 14.00 – 20.00 uur

Tickets: € 369,00 all-inclusive

informatie: www.sterrenpreuvenement.nl

Onbezorgd ontdekken. De mooiste busreizen

Zwarte Woud en de Elzas
6-daagse busreis

vanaf p.p.
589

Zuid-Limburg en de buurlanden
6-daagse busreis

vanaf p.p.
657

Sauerland, Willingen
6-daagse busreis

vanaf p.p.
689

Prachtige bergen en meren in Karinthië
10-daagse busreis

vanaf p.p.
1069

Wenen en het Wienerwald
10-daagse busreis

vanaf p.p.
1199

De fantastische Fjorden
10-daagse busrondereis

vanaf p.p.
1809

de Jong Intra vakanties

www.dejongintra.nl/busreizen, bel (0180) 457 803
of ga naar je ANVR reisadviseur

Geboren ben ik in Den Haag

Uitgaande van de tekst heeft hij dit gedicht op 27 juli 1969 geschreven. Neil Armstrong en Edwin Aldrin liepen op de maan en de laatste twee regels slaan op de Koude Oorlog. Hij had die twee laatste regels vandaag ook kunnen schrijven, ware het niet dat hij op 4 juli 2022 overleden is. Dit artikel gaat over de Haagse tijd van Remco Campert. Tot zijn dertiende jaar heeft hij in onze stad gewoond. In de artikelen die in deze krant stonden over J.C. Bloem en Clara Eggink kwam hij overigens ook al zijdelings ter sprake.

Vele jaren na zijn geboorte heeft Remco Campert een gedicht hierover geschreven:

*Geboren ben ik, nu nog
28 juli 1929 in Den Haag
zoon van mijn moeder
zoon van mijn vader*

*Het was mooi weer
was het weer mooi?
zand van de stoepsteen
woei in de voortuin*

De vader van Remco Wouter Campert was de journalist, dichter en schrijver Jan Remco Theodoor Campert. Hoewel hij veel geschreven heeft en een uiterst turbulent leven heeft geleid, is hij vooral bekend als de schrijver van het gedicht *De Achttien doden*. Dit gedicht is geschreven naar aanleiding van de executie van achttien verzetsstrijders op de Waalsdorpervlakte op 13 maart 1941. Zijn moeder was de actrice Wilhelmina Broedelet. Joekie, zoals ze genoemd werd, en Jan hebben elkaar leren kennen in de Rattenkelder. Dit was een ontmoetingsplek voor schrijvers, dichters en andere kunstenaars die onder boekhandel Couvée op De Plaats gelegen was. Ze zijn op 8 februari 1928 in onze stad getrouwd en gingen aanvankelijk op het adres Beeklaan 507 wonen en later op de Hooigracht op nummer 1d. Erg lang heeft dit huwelijk niet geduurd want op 19 februari 1932 werd het alweer ontbonden.

In 1936 is Jan Campert met Clara Eggink getrouwd. Ze

gingen op de Duinlaan op nummer 143 wonen. Ook dit huwelijk was niet van lange duur. Zo'n drie jaar later zijn zij ook alweer uit elkaar gegaan. Joekie heeft ook nog enige tijd op de Noordwijkse-laan bij haar ouders gewoond. Remco heeft uiteraard ook op al deze adressen gewoond en niet alleen op deze adressen, zoals later zal blijken. Zijn

Op de lagere school

moeder moest als toneelspeelster vaak buiten Den Haag optreden met als gevolg dat Remco ergens anders opgevangen moest worden. Remco was leerling op een drietal scholen in onze stad. Eerst ging hij naar de Galvanischool die in de gelijknamige straat staat. Het gebouw is in 1898 gebouwd en vanaf 1915 is er een school in gehuisvest. Remco woonde in die tijd regelmatig bij zijn grootouders van moeders kant, Johan Wouter Broedelet en zijn vrouw Wilhelmina. Over haar heeft hij geschreven: "Ze was heel lief, zoals oma's horen te zijn". In 1935 zijn ze van de Noordwijkse-laan naar de Obrechtstraat verhuisd. Johan was ook

schrijver. Hij schreef romans, korte verhalen en toneelstukken. Remco schreef hier later over: "Wat schrijven is, leerde ik van mijn opa, niet van mijn vader. Als kind van vijf werd ik wel eens bij opa geparkeerd. Achter elkaar zat hij te schrijven. Ik dacht, wat doet opa? Ik begreep toen niet dat hij schrijver was". In 2015 bestond de Galvanischool

"Voor Den Haag heb ik een vreemd gevoel overgehouden. Een gevoel van ergernis en van liefde."

Portret van Remco getekend door Nico Heilijgers

honderd jaar en ter gelegenheid hiervan werd er een deel van een gedicht van Remco op de muur aangebracht. Omdat hij ook in Kijkduin gewoond heeft, heeft hij een deel van zijn lagere schooltijd op de Kijkduinschool doorgebracht. Hij heeft ook nog korte tijd op het Haagsche Lyceum gezeten.

In 1941 verhuisde Remco samen met zijn moeder naar Amsterdam, maar ook hierna heeft hij nog een tijdje in Den Haag gewoond. Omdat Joekie

Betere tijden

Zomer in de stad
iedereen maakt zowaar
een beetje 'n gelukkige indruk
alles is glanzend warm
huiden en huizen
ik eet meer fruit
morgen word ik veertig
en gisteren liepen ze op de maan
geef vrede een kans
en hoop op betere tijden

Remco Campert

het onregelmatige leven van een actrice leidde, was ze van mening dat er geen plaats in was voor een kind. Ze werkte toen bij het Residentie Toneel en de acteurs en actrices traden op in heel Nederland. In 1942 ging Remco bij een vriendin van zijn moeder

Remco Campert uitgeschreven uit het gemeenteregister van Den Haag.

U ziet dat dit mannetje nogal eens verhuisd is. Zelf heeft hij hier over geschreven: "Voor Den Haag heb ik een vreemd gevoel overgehouden. Een gevoel van ergernis en van liefde, misschien is dat het gevoel dat men altijd heeft als men aan zijn eigen jeugd denkt. Ik heb nooit het gevoel gehad dat ik een ouderlijk huis had. Ik heb in mijn jeugd een soort oefening alleen zijn gehad. Iedereen had ouders, behalve ik. Ik zat altijd in andere huizen. Mijn onrust heeft zeker te maken met die onzekerheden uit mijn jeugd. Toen ik acht, negen was, woonde ik in Kijkduin, een kunstenaarsdorp. Ik ging daar ook naar school. De losse manier van leven van de schrijvers en dichters heeft grote invloed op mij gehad."

Moeizaam gaan m'n gedachten terug naar een jeugd waarvan ik niet weet of hij ongelukkig was of gewoon maar een jeugd

wonen. Deze vriendin, Mary Moody, was ook gescheiden en had een gezin dat uit vijf jongens en twee meisjes bestond en daar kon hij ook nog wel

De ouders van Remco. Uit het bezit van het Literatuurmuseum

bij. Ze woonden in de Anemoonstraat in onze stad. In verband met de bouw van de Atlantikwall moest het gezin in datzelfde jaar verhuizen. Ze zijn naar Epe vertrokken, waar Remco naar de Mulo ging. Op 27 maart 1943 is

Wie weet heeft dit artikel u geïnspireerd om nog eens een boek van Remco Campert te gaan lezen. Tjeempie, denk ik dan, het leven is vurrukkuluk zelfs voor een ellendige nietsnut.

Carola Smeedeik

De Kijkduinschool

Met moeder in het Haagse Bos. Uit het bezit van het Literatuurmuseum

Hart voor Den Haag: offensief tegen eenzaamheid

In Den Haag speelt zich een stille crisis af: eenzaamheid. Uit recente cijfers blijkt dat maar liefst 52 procent van de volwassen Hagenaars zich matig tot ernstig eenzaam voelt. Dat is meer dan waar dan ook in Nederland, zelfs meer dan in Amsterdam en Rotterdam.

Eenzaamheid treft niet alleen de oudste inwoners van onze stad, zoals vaak wordt gedacht. Ook jongvolwassenen en dertigers raken steeds vaker geïsoleerd. In de hectiek van het dagelijkse leven lijkt echt contact steeds schaarser te worden.

Meer alleenwonenden, minder burenccontact

Volgens deskundigen heeft de manier waarop de stad is ingericht daar veel mee te maken. Den Haag telt relatief veel eenpersoonshuishoudens en in veel wijken kennen burens elkaar nauwelijks nog. Er is lawaai, er is haast, er is drukte, maar er is weinig ruimte voor oprechte aandacht. Armoede speelt een versterkende rol. Van de mensen die zich eenzaam voelen, heeft driekwart moeite om financieel rond te komen. De keuze tussen een gevulde boodschappentas of een sociale activiteit is vaak snel gemaakt. En wie niet mee kan doen, haakt af, vaak onzichtbaar.

Tijd voor actie

Toch hoeft deze situatie niet uitzichtloos te zijn. Hart voor Den Haag, de lokale Haagse politieke partij onder leiding van Richard de Mos, presenteert een tienpuntenplan om eenzaamheid in de stad structureel aan te pakken. Tien praktische voorstellen die echt verschil kunnen maken. "Eenzaamheid is geen individueel probleem, het is een maatschappelijk probleem," stelt De Mos. "En de oplossing ligt niet alleen bij de overheid, maar ook bij u en bij mij. Het begint met weer écht naar elkaar omkijken."

Knarrenhofjes en Lief & Leedstraatjes

Een van de pijlers van het plan is het stimuleren van zogenoemde Knarrenhofjes. Dat zijn kleinschalige woonvormen waar ouderen zelfstandig kunnen wonen, maar wel in gemeenschap. Een hofje dus waarin je niet alleen woont, maar samen leeft: met burens die elkaar groeten, samen eten of even aanbellen als het licht ongewoon lang uitblijft.

Daarnaast zet de partij in op Lief & Leedstraatjes. Dat zijn buurten waar bewoners actief oog hebben voor elkaar, gesteund door een kleine gemeentelijke bijdrage. Een fruitmand bij ziekte, een kaartje of bloemetje bij een verjaardag of een buurtborrel, het zijn kleine gebaren met soms grote impact.

Adopteer een Oma of Opa

Ook pleit Hart voor Den Haag voor uitbreiding van het project Adopteer een Oma of Opa. Hier worden vrijwilligers gekoppeld aan eenzame ouderen, niet voor zorg, maar voor gezelschap. Samen een kop koffie drinken, wandelen of gewoon praten over de dag, voor velen maakt dat het verschil tussen een lege of een betekenisvolle ochtend, middag of avond.

Richard de Mos en Coen Bom in gesprek met ouderen tijdens een kookavond

Jongeren ook getroffen

Hoewel eenzaamheid vaak met ouderdom wordt geassocieerd, is het probleem onder jongeren eveneens groeiend. De sociale druk is groot, net als de onzekerheid over werk, woning en toekomst. Door jongeren actief te betrekken bij sport, cultuur of vrijwilligerswerk, komen ze weer in contact met elkaar. Bovendien kunnen zij via begeleiding leren omgaan met stress of sociale isolatie.

"Ook jongeren moeten we serieus nemen als het over eenzaamheid gaat," benadrukt De Mos. "Hun wereld speelt zich vaak digitaal af, maar juist dan is fysiek contact van levensbelang."

Digitale uitsluiting van ouderen

Een andere belangrijke groep is die van ouderen die moeite hebben met de digitalisering van de samenleving. Videobellen, emails, apps en online formulieren kunnen voor velen overweldigend zijn. De Mos pleit voor laagdrempelige locaties zoals bibliotheken of wijkcentra waar mensen hulp kunnen krijgen bij digitale communicatie. "Wie niet digitaal vaardig is, wordt in deze tijd snel buitengesloten," zegt hij. "Dat mogen we niet accepteren."

Samenwerking als sleutel

Het succes van dit plan staat of valt met samenwerking, aldus Hart voor Den Haag. Gemeente, woningcorporaties, zorginstellingen, vrijwilligersorganisaties én bewoners moeten samen optrekken. Want de strijd tegen eenzaamheid kan niet alleen van bovenaf worden gevoerd. De Mos besluit met een oproep aan alle Hagenaars: "Wacht niet op een overheidsprogramma of subsidie. Vraag gewoon eens aan je buurman of buurvrouw

hoe het gaat. Nodig iemand uit voor een kop koffie. Eenzaamheid bestrijd je met menselijkheid."

Niet langer de eenzaamste stad van het land

De cijfers zijn confronterend, maar het potentieel voor verandering is er. Den Haag hoeft niet langer de eenzaamste stad van Nederland te zijn. Met aandacht, betrokkenheid en simpele, menselijke gebaren kunnen we eenzaamheid bestrijden.

hartvoordenhaag@denhaag.nl
Word lid - Hart voor Den Haag

Richard de Mos tijdens een vrijwilligersactie met ouderen

Tienpuntenplan Tegen Eenzaamheid: 'Niemand Alleen'

Recent verschenen er schrikbarende cijfers in de Gezondheidsmonitor. Maar liefst 52 procent van de Haagse bevolking voelt zich matig tot zeer eenzaam. Hart voor Den Haag-fractievoorzitter Richard de Mos en raadslid Coen Bom komen daarom met een 10-puntenplan om eenzaamheid tegen te gaan. Zowel bij ouderen als bij jongeren, want ook 1 op de 7 jongeren ervaart eenzaamheid.

1. Knarrenhofjes en Thuisplusflats

Meer woonvormen waar ouderen zelfstandig samenleven met gedeelde voorzieningen, zoals in bijvoorbeeld Rotterdam succesvol is. De gemeente moet de regie pakken: panden herbestemmen, in gesprek gaan met woningcorporaties en samenwerken met zorgorganisaties.

2. Lief & Leedstraatjes uitbreiden

Het Hart voor Den Haag succes verdient stadsbrede uitrol. Structurele ondersteuning voor bewoners die verbindende activiteiten in de straat organiseren of signalen van eenzaamheid oppikken.

3. Adopteer een Oma of Opa

Bij dit project worden geïnteresseerde vrijwilligers één op één gekoppeld aan een eenzame oudere. Zij doen samen leuke dingen om ouderen uit het sociale isolement te halen.

4. 'Meldpunt Niet Alleen in Den Haag'

Een laagdrempelig meldpunt voor signalen van eenzaamheid, gekoppeld aan een bel- en bezoektteam.

5. Wethouder Ouderen-beleid

Aangezien eenzaamheid het vaakst voorkomt onder ouderen, is monitoring hard nodig. Een vaste ouderenwethouder regisseert en overziet beleid rond wonen, welzijn en eenzaamheid van ouderen.

6. Eenzaamheidsradar per wijk en buurt

Met CBS-data en meldingen wordt wijk- en buurtgericht gewerkt aan het terugdringen van eenzaamheid.

7. Mobiele ontmoetingsplekken, uitbreiden bewegingslessen

Ontmoetingsbussen of buurtkamers voor wie moeilijk de deur uit komt of weinig netwerk heeft. Ook uitbreiding van de wandelclubs die op veel plekken in de stad zijn opgezet. Er is vooral veel te winnen met bekendheid geven aan het bestaan van de wandelclubs.

8. Digitaal meedoen

Senioren krijgen hulp bij beeldbellen en digitale communicatie via bijvoorbeeld de bibliotheek.

9. Veerkrachttraining voor jongeren

De schrikbarende cijfers onder jongeren vragen om zogeheten vroeg signalering. Via bijvoorbeeld school kunnen jongeren leren omgaan met onder meer stress en sociale druk.

10. Jongeren verbinden via activiteiten

Jongeren actief betrekken bij sport, cultuur of vrijwilligerswerk, om isolement te voorkomen of te doorbreken. Rolmodellen en buurtsportcoaches moeten beter worden gefaciliteerd.

Hobbemastraat, toen en nu

In deze reeks verschenen in het verleden aan de hand van mij *Herinneringen aan de oude Vaillantlaan* en daarna *Hoefkade en omgeving, toen en nu*. Vanwege de vele leuke reacties heb ik besloten een en ander over de Hobbemastraat te gaan schrijven. Toen ik nog in Den Haag woonde, maakte ik veel gebruik van de Hobbemastraat als ik naar het centrum ging. In 1877 wordt deze straat al in de uitbreidingsplannen van de Zusterpolder genoemd. Uitbreiding van de stad was noodzakelijk wegens de opkomst van de industrialisatie, denk aan de bekende Metaalpletterij en IJzergieterij L.I. Enthoven & Co, waarnaar de Pletterijkade genoemd is. Zo is vorig jaar op 14 mei nog de gerenoveerde Hemsterhuisbrug van de firma Enthoven uit 1885 herplaatst.

In die tijd waren veel arbeiders nodig, die veelal uit andere streken van ons land kwamen en gehuisvest moesten worden. Woningbouwverenigingen had je toen nog niet. Vaak waren het particulieren die woningen bouwden. Het waren vaak kleine arbeiderswoningen. Van elektra was men in die tijd verstoken en dus moest men van het gasnet gebruikmaken. Zo werden in die tijd woningen in de Hobbemastraat en zijstraten gebouwd. Zoals bekend is de straat naar de Nederlandse landschapschilder Meindert Hobbema (1638-1709) vernoemd. Veel van zijn werken bevinden zich in Engeland, zoals het bekende Laantje van Middelharnis, waar zijn stijl in de achttiende eeuw veel navolging vond. Hij was leerling en vriend van landschapsschilder Jacob van Ruisdael (1628-1682).

Door de nieuwbouw, een wens in de jaren zeventig van de vorige eeuw van wijlen wethouder Adri Duivesteijn, is de Hobbemastraat een metamorfose ondergaan. Tramlijn 6, die hier al vanaf 12 november 1906 rijdt, heeft al die jaren de tand des tijds overleefd. Hier reed van 23 oktober 1927 tot 31 oktober 1952 ook nog tramlijn 13. Vanaf 2027

Nieuwbouw genomen vanuit kruispunt Vaillantlaan, 2014.

zullen de huidige, meer dan 35 jaar oude tramstellen met moeilijke instap door nieuwe zogenaamde TINA's vervangen worden. Ter hoogte van het Sportcentrum De Houtzagerij heeft van 30 april 1894 tot 1974

door de deken van Den Haag, J.Th. Heyligers gelegd. Daarvoor waren de kerkgangers geweest op de Sint Jozefkerk aan de Van Limburg Stirumstraat. De kerk had 2170 zitplaatsen en werd op 30 april 1894 plechtig

“Een zwembad en een plantentuin met als naam De Houtzagerij.”

de Heilige Hartkerk gestaan. De kerk was een ontwerp van architect W.B. van Liefland uit Scheveningen. De bouw van de kerk en de pastorie kostte samen 132.000 gulden en werd door aannemingsbedrijf C.P.W. Dessing uitgevoerd. De eerste steen werd op 2 maart 1893

door de bisschop van Haarlem, C.J.M. Bottemanne ingewijd. De eerste pastoor was destijds J.M. van Erven Dorens. Het hoogaltaar werd na een landelijke prijsvraag door Jean Antoine Oor gebouwd. Een anonieme weldoener schonk in 1897 het Antoniusaltaar.

Op de hoek van Om en Bij, 1971

Omdat vanaf de jaren zestig het kerkbezoek terugliep, werd in 1974 de kerk gesloten en enkele jaren later gesloopt, waarna op deze plek woningen gebouwd werden. Tegenover de voormalige Heilige Hartkerk was Dekker Hout van 1895 tot 1970 gevestigd en werd het terrein met bedrijfshallen door de gemeente - met dank aan de in 2002 overleden wethouder Piet Vink - aangekocht en ontstond na een ingrijpende verbouwing een zwembad en een plantentuin met als naam De Houtzagerij. Leuk om te weten is dat de firma Dekker hout leverde voor de bouw van het Vredespaleis. In de jaren negentig werd na een grote verbouwing de naam in Sportcentrum Houtzagerij veranderd. In de Haagse stadswijk Ypenburg is ter nagedachtenis aan wethouder Piet Vink een sporthal vernoemd. Door de sloop van oude woningen in de Hobbemastraat kon op de hoek van de Gerard Doustraat, thans Paletplein, een ontmoetingscentrum voor de buurtbewoners gerealiseerd worden,

dat in 2009 tot theater De Vaillant verbouwd werd en in oktober van hetzelfde jaar door toenmalige prinses Máxima officieel werd geopend.

Nadat eind jaren tachtig met het eerste deel van de sloop van de Hobbemastraat, tussen Om en Bij en de Vaillantlaan, begonnen werd, vond dit later in de jaren negentig in het gedeelte van de Vaillantlaan en het Hobbemaplein plaats. Een van die bekende winkels was de firma Van Es, overigens geen familie van mij. Het Hobbemaplein, waar zo'n acht straten op aansluiten, is aan de zijde van de Hobbemastraat compleet veranderd en voorzien van de nodige verkeerslichten. Vooral tijdens de spitsuren en op marktdagen is het er extra druk. Vandaar dat de gemeente onlangs een plan presenteerde voor de bewoners en marktkoopliden om het doorgaande verkeer van de Hobbemastraat naar de Kempstraat vice versa onmogelijk te maken en het voor de fietsers en voetgangers alsmede voor het openbaar vervoer, tram en bus, veiliger en overzichtelijker te maken. Omdat buurtbewoners en marktkoopliden dit herindelingsplan niet zagen zitten, heeft de gemeente dit plan van tafel geveegd en zal ze binnenkort met een ander plan komen. In elk geval moeten op het Hobbemaplein door de komst van de nieuwe tramstellen voor tramlijn 6 de trambogen aangepast worden.

Jan van Es
jc-vanes@ziggo.nl

Nieuwbouw van zwembad de Houtzagerij, 2013

Met Heilige Hart kerk, 1972

Eropuit!

Organiseert u een leuke activiteit waar onze lezers blij van worden? Mail uw activiteiten of tips naar info@dehaagsetijden.nl of bel: 070 - 360 76 76

GRATIS TAXATIEDAGEN

Elke woensdag en donderdag van 10.00 tot 16.00 uur

Elke WOENSDAG: munten, postzegels, bankbiljetten en ansichtkaarten

Ergens slingeren nog de postzegelalbums van opa op zolder. Waar zijn de munten van pa eigenlijk gebleven? En zijn die ansichtkaarten bestemd voor het oud papier? Moeten we die oude bankbiljetten inleveren?

Elke DONDERDAG: goud, zilver, sieraden, kunst, antiek, militaria en Pokémonkaarten

In de la ligt nog die gouden ketting van oma. Ergens ligt nog een potje met oude sieraden. Dat oude beeldje of die zilveren miniatuurtjes in de kast, zijn die nog wat waard? Hebben die oude onderscheidingen en militaire spullen nog waarde? Zijn Pokémonkaarten interessant?

U bent niet de enige met vragen over stukken die bij u thuis liggen. Om hier een antwoord op te krijgen organiseert **Heritage Auctions Europe** deze open inloopdagen van 10.00 tot 16.00 uur. Bezoek ons op de Energieweg 7 te IJsselstein, vlakbij Utrecht, voor een gratis en vrijblijvende taxatie met een kopje koffie. Aansluitend krijgt u desgewenst advies met betrekking tot verkoop of verzekering. Voor meer informatie: **030-6063944** en www.ha-europe.com. Bel ons ook even als u meerdere zaken (bv. munten en sieraden) op 1 dag wil combineren. Tot ziens in IJsselstein!

Regenboog Danspaleis

Het Regenboog Danspaleis is een (gratis) dansfeest waar de krakers van toen en nu worden gedraaid. Met een bevlogen PlatenDraaier (PD), een rijdend discomebel, vrolijk decor en persoonlijke regenboog sfeermakers. De PD trekt de regenboog klassiekers uit de koffer, van smartlap, disco tot merengue. Een feest van herkenning voor ouwelui en iedereen die van swingen houdt. De missie van het Danspaleis is om alle ouderen in Nederland vitaal en inclusief te houden. Met dit 'tankstation van levensvreugde' wordt eenzaamheid aangepakt. Vanuit de visie dat muziek een magisch middel is om mensen bij elkaar te brengen en in beweging te zetten, is de Danspaleisformule ontwikkeld. Het Danspaleis maakt geen onderscheid en danst dwars door verschillen heen. Het is een ontmoetingsplaats die aanmoedigt om actief te zijn, en legt het fundament voor een netwerk van mensen en vrienden die elkaar de helpende hand toesteken.

Wanneer & waar: di 8 juli, 13.30u, Foyer 1 Amare, Spuiplein 150

Meer info via amare.nl

Zeeheldenfestival

Het Zeeheldenfestival is van 9 t/m 12 juli 2025 vol muziek, dans, theater en kinderactiviteiten in het Zeeheldenkwartier van Den Haag. Wat ooit begonnen is als een klein buurtfeestje is in de loop der jaren uitgegroeid tot een meerdaags festival met straattheater, wereldmuziek, lokale bands en landelijk bekende afsluiters. Naast een kraampjesmarkt,

een open podium en diverse activiteiten voor kinderen zijn er veel optredens van diverse bands op het gezellige Prins Hendrikplein. Het wordt weer een groot gevarieerd feest dat op woensdag start en tot en met zaterdagavond duurt. Vooral op woensdag- en zaterdagmiddag is er van alles voor de jonge Zeehelden te doen: klimmen en klauteren, knutselen, schminken, poppen- en straattheater en ga maar door. Op de line-up staat o.a. Haags Plagiaat, Haylid, The Essence, Drunktank, Røying, Mo&Kush band, Antwerp Gypsy Ska Orkestra, Filthy Horse, El Sonidero Insurgente, The Groovy Gents en Unstable Rosie.

Wanneer & waar: woe 9 t/m za 12 juli, Prins Hendrikplein

Meer info via zeeheldenfestival.nl

ZIN OM IETS NIEUWS LEREN DEZE ZOMER?

VOLG EEN KORTE ZOMERCURSUS!

Talen - Creatief - Cultuur - Persoonlijke groei
www.volksuniversiteitdenhaag.nl

African Expo: Black Queens – Women Driving Change

De tentoonstelling *African Expo: Black Queens – Women Driving Change* is te zien van 7 t/m 18 juli in het Atrium Den Haag en Amare en is onderdeel van het festivalprogramma van The Hague African Festival. De tentoonstelling in Amare toont een exclusieve collectie als ode aan Afrikaanse vrouwen in de muziek

en in het Atrium wordt de bezoeker meegenomen in het verhaal van vrouwelijke iconen die belangrijke veranderingen teweegbrachten.

De African Expo 2025 presenteert een bijzondere tentoonstelling rondom dit thema, waarin de kracht en invloed van zwarte vrouwen uit Afrika en de diaspora centraal staan. Historische én hedendaagse figuren zoals Yaa Asantewaa, Nina Simone en Michelle Obama worden belicht. In samenwerking met Stichting Topaze biedt The Hague African Festival jongeren uit verschillende Haagse wijken de kans om deze verhalen te verkennen en te vertalen naar beeldende kunst.

Wanneer & waar: ma 7 t/m vr 18 juli, Atrium Den Haag, Spui 70

Meer info via atriumcityhall.nl

Nu te zien in Museum Huis van het boek, het oudste boekenmuseum ter wereld- en dat in Den Haag

Deze zomer in museum Huis van het boek: *Al het weten van de wereld* - een intrigerende mix van hedendaagse kunst en historische boeken uit de collectie. Met werk van o.a. Fiona Tan, Frédéric Bruly Bouabré en Efrat Zehavi en invloedrijke boeken als *Diderots Encyclopédie*, *Avicenna's Liber canonis medicinae* en *het Liber chronicarum*.

Hartmann Schedel, *Liber chronicarum*, Neurenberg, Anton Koberger, 12 juli 1493
Coll. Huis van het boek. Foto: The Book Photographer

Mis het niet! De tentoonstelling *Huis van Ludwig Volbeda* is nog maar t/m 24 augustus te zien. Originele illustraties voor bekoonde kinderboeken, persoonlijke schetsboekjes en meer dan driehonderd tekeningen, waarvan er 44 zijn gebaseerd op de collectie van het museum. Ontdek jij ze?

Wanneer & waar: t/m 24 augustus, Prinsessegracht 30 Den Haag (tegenover het Malieveld)
Kijk voor meer informatie op www.huisvanhetboek.nl | di- zon 11.00- 17.00 uur

OPERA2DAY - La Révolution de Carmen

150 jaar na de première presenteert OPERA2DAY een revolutionaire uitvoering van de meest geliefde opera ooit: *Carmen*. De muziek van Bizet klinkt in volle glorie tijdens de eerste Nederlandse uitvoering van de opera op historisch instrumentarium uitgevoerd door het geliefde Vlaamse orkest B'Rock. Stralend middelpunt is mezzosopraan Tania Kross.

Bizet schreef *Carmen* in 1875, vlak na de roerige periode van de Parijse Commune. In *Carmen* lijkt hij (onbewust) veel van deze periode te hebben verwerkt. In *La Révolution de Carmen* maakt OPERA2DAY deze verborgen achtergrond van het werk zichtbaar. Het verhaal wordt verplaatst naar de tijd rondom de Commune. Waarbij Bizets meesterlijke muziek wordt voorzien van geheel nieuw libretto. Tot stand komt 'het ware verhaal' van Carmen. Een voorstelling die laat zien hoe polarisatie kan doen radicaliseren en zelfs tot burgeroorlog kan leiden.

Wanneer & waar: 3-14 september, Amare, Spuiplein 150

Kaarten: amare.nl/carmen

Gymnasium Haganum

Van een afstand is het Gymnasium Haganum aan de Laan van Meerdervoort al goed zichtbaar, dit komt door de bouw in neorenaissancestijl, waarbij de toren van het gebouw hoog uitsteekt boven de rest van de omliggende bebouwing. Het gebouw zelf stamt uit 1905 en is zeer terecht bestempeld tot Rijksmonument. Ondanks dat de periode tussen 1905 en nu al 120 jaar beslaat, is dit nog maar een klein gedeelte van de geschiedenis van het Gymnasium Haganum.

Den Haag kent erg veel scholen, waarvan twee zelfstandige gymnasia. De een is Christelijk Gymnasium Sorghvliet (opgericht in 1908) en de andere Gymnasium Haganum (officieel opgericht in 1394). Toch gaan de wortels van het bestaan van dit gymnasium al terug naar het jaar 1327. Uit dit jaar is een eerste vermelding van de Haagse Latijnse school bekend, dus het zou zomaar kunnen dat hij nog veel ouder is. In het jaar 1327 was de school gevestigd in de hofkapel op het Binnenhof, waar (na de verbouwing) zich de werkruimtes van Eerste Kamer weer bevinden. Hij behoorde toe aan de Kapittel van Sint Maria en de staf bestond uit een rector en enkele praeceptores (leraren). De school zelf houdt 1394 aan als oprichtingsjaar. Dit is namelijk het jaar waarin Albrecht van Beieren een oorkonde schreef waarin hij zijn goedkeuring gaf over het zelfstandige bestaan van de school.

Hoe lang de school in de hofkapel gevestigd is geweest, is niet helemaal duidelijk. Wel is duidelijk dat hij zich er rond 1450 niet meer bevond, maar inmiddels gevestigd was tegenover de Sint-Jacobskerk. Zo'n 25 jaar later was een nieuwe school klaar en deze stond in de straat die tot op heden nog steeds is vernoemd naar de aanwezigheid ervan, namelijk de Schoolstraat. Voordat de school zijn definitieve bestemming vond aan de Laan van Meerdervoort werd er nog twee keer verhuisd. In 1592 was dit naar de Zuilingstraat en in 1820 naar de Raamstraat. Op de Latijnse school werd enkel het vak Latijn onderwezen en ook nog een beetje Grieks. In 1833 kwam er een grote verandering in het onderwijs van de school. Inmiddels was de school gegroeid naar 72 leerlingen en 11 docenten. De Latijnse school voegde samen met de Stedelijke Middelbare School en werd het Gymnasium der gemeente 's-Gravenhage. De school was hiermee het eerste officiële gymnasium in Nederland.

Beelden in de hal. Alle foto's bij dit artikel zijn gemaakt door Nolan Ludema

De toenmalige rector van de Latijnse school, dr. Caspar Bax was de initiator van de fusie en het idee was een kruisbestuiving te veroorzaken door twee types onderwijs te geven. Het eerste, een civiel/militair deel en het tweede, een gymnasium zouden elkaar moeten helpen te groeien. In de praktijk lukte dit echter niet en bleven het twee eilanden. Het onderwijs veranderde echter wel noodgedwongen, maar dat had een andere oorzaak. Naast het gymnasium was namelijk ook de gewone middelbare school in opkomst. Deze scholen werden steeds geliefder bij ouders, want er werden vakken onderricht zoals wiskunde, boekhouden en andere modernere talen. Hierdoor kon je uiteindelijk veel meer kanten op dan met een opleiding die enkel klassieke talen onderwees. Rector Caspar Bax combineerde deze vakken daarom met de klassieke talen tot een zesjarige opleiding, wat een groot succes werd.

Omdat twee typen onderwijs naast elkaar minder succesvol was, werden zij in 1869 fysiek van elkaar gescheiden. Het civiel/militaire deel veranderde in de Hoogere Burgerschool (HBS) en verhuisde naar het Bleijenburg, het gymnasium kwam aan het Lage Westeinde. Het gymnasium wilde een school zijn voor alle rangen en standen en vanaf 1879 werden er ook meisjes toegelaten op school. Mede hierdoor werd het leerlingenaanbod steeds groter en kon de school in het gebouw aan het Lage Westeinde niet

meer aan de vraag voldoen. Tussen 1905 en 1907 werd daarom een nieuwe school gebouwd op de locatie waar hij vandaag de dag nog steeds staat. De plaats aan de Laan van Meerdervoort 57 werd bepaald door bouwondernemer Adriaan Goekoop, want hij schonk de grond aan de gemeente, zodat de school er gebouwd kon worden. Het gebouw werd ontworpen door de architect Jacobus van Lokhorst. Van Lokhorst heeft door het land heen veel gebouwen ontworpen in neorenaissancestijl, maar het Gymnasium Haganum zou zijn laatste project worden.

Vooraanzicht Gymnasium Haganum

In 1906, nog tijdens de bouw, overleed Van Lokhorst. Zijn plaats werd overgenomen door de architect Jan Vrijman, die de voltooiing van het gebouw na het overlijden van Lokhorst verzorgde. Het resultaat is een gebouw dat in alles de uitstraling van de renaissance heeft. Gevels, zuilen, de poort met daarboven de grondvesten en de naam van de school, maar ook de door (naast bouwondernemer ook amateur-archeoloog) Adriaan Goekoop geschonken gipsen beelden die in de school te bewonderen zijn, sluiten aan bij deze periode. Zelfs de betegeling in de centrale hal is een replica van de tegels uit de zestiende eeuw. Met een oud-leerling als Paul Verhoeven kan het haast niet anders dat Gymnasium Haganum ook een aantal keer gebruikt is als filmdecor. Zelf maakte Verhoeven in 1963 er een van zijn allereerste films, genaamd *Feest*, maar ook andere films zoals *Pietje Bell*, *Kruimeltje*, *Afblijven* en *Vroeger*

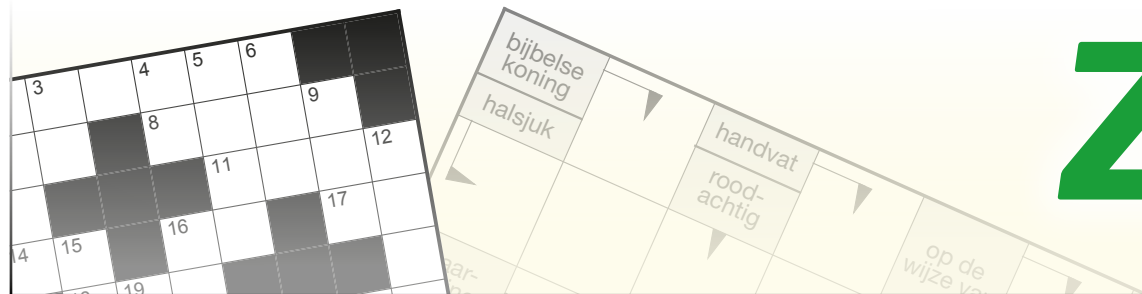
is dood hebben de school als decor gebruikt. Deze laatste film won in 1987 een Gouden Kalf voor beste film en die voor beste actrice (Jasperina de Jong). Niet geheel toevalligerwijs is de componist in deze film Simon Burgers, die eerst leerling was op het Haganum, maar in de tijd van de opnames docent Nederlands op dezelfde school.

Als buitenstaander zou je snel kunnen denken dat Gymnasium Haganum elitair is en wellicht wordt dit versterkt door de mooie, klassieke uitstraling van het gebouw. Maar nog steeds is het een school voor alle rangen en standen, zoals in de negentiende eeuw al werd gepretendeerd. Rector drs. E. Bierman (1976-1994) vatte die vraag als volgt samen: Men zou zich kunnen afvragen of het Gymnasium Haganum elitair is. 'Ja' moet gezegd worden als er bedoeld wordt dat alleen kinderen met een vrij hoge intelligentie en een behoorlijke inzet het diploma in zes jaar kunnen behalen. Maar men mag en moet gelukkig 'nee' zeggen als men zou menen dat alleen kinderen uit een bepaalde vrij hoge sociale klasse het gymnasium zouden bevolken. Deze sfeer is ook nu nog steeds voelbaar op de school. Overigens is de school ook erg de moeite waard om een keer zelf te bekijken. Jaarlijks, op Open Monumentendag stelt de school zijn deuren open voor bezichtigingen. In het weekend van 13 en 14 september is het dus weer mogelijk de school vrij te bezichtigen.

Meine Ludema
meinludema@hotmail.com

Bronnen:

dhr. A.C.W. James MA,
afdelingsleider Gymnasium Haganum
Wikipedia.org
Loeskellendonk.nl
Haganum.nl
Haagsgemeentearchief.nl

Zomerpuz

Puzzel & Win!

Mocht u de oplossingen weten van de puzzels op deze pagina, dan maakt u kans op een Haagsche Kakker van Bakkerij Hessing! U kunt de oplossingen tot donderdag 10 juli mailen naar puzzel@dehaagsetijden.nl

Win Haagsche Kakker

Win een lekkere Haagsche Kakker t.w.v. € 9,95. Een heerlijk gevuld krentenbrood met amandelspijs honing noten en kaneel. Dé traktatie van Den Haag.

Oplossingen vorige editie:

Zweedse puzzel: Beterschap
Sudoku: 8 - 6
Woordzoeker: Ziekenbezoek

U dient deze prijs zelf op te halen bij Bakkerij Hessing, Theresiastraat 131, Den Haag.

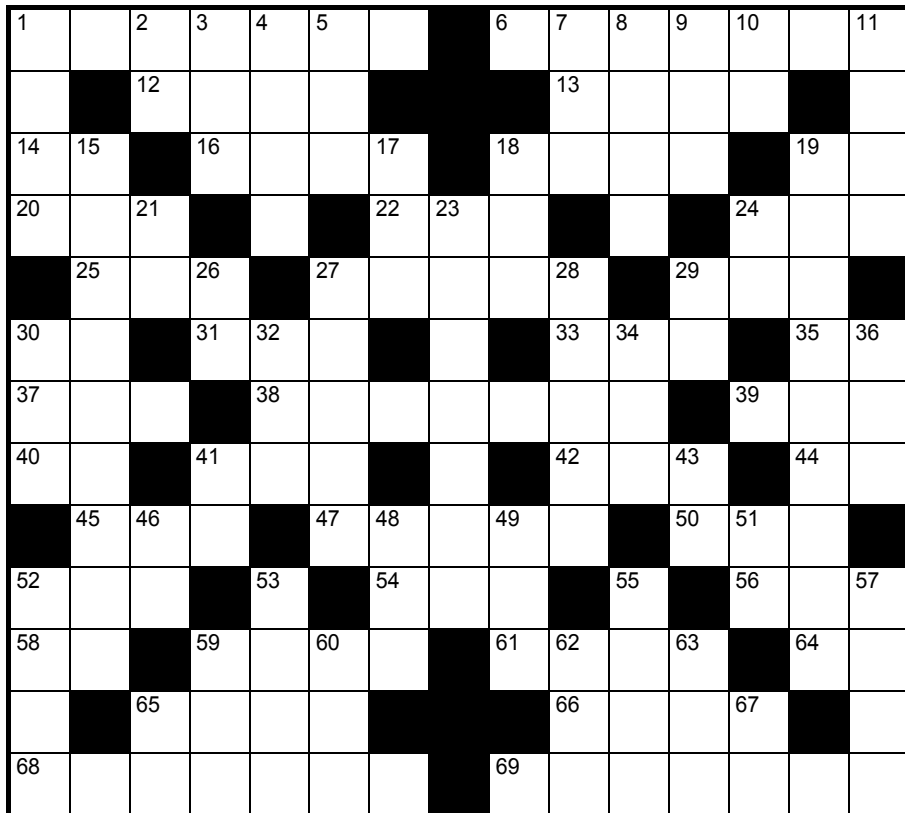
Wij feliciteren de winnaar van de vorige editie met een prijs; de lekkere Haagsche Kakker van Bakkerij Hessing gaat naar: *Marcel Kuijpers*

1 WOORDZOEKER

K L I E R O E S T E R L
G U E L V R L C S R E N
A I L E V E H H E G O A
C E D A D R M I E E N H
T R R E E A E L F D S V
T E I I L O V L E A L U
N N Z A P N G E I K E L
E I R T T S O N L O G L
V I P O N I O B I R A I
A R E G G O L O M T H N
L R T M R O N E A I O G
S O N K L A A R F E R L

Eikel	Hagelsnoer	Loting	Onledig	Slaven	Vleug
Elitair	Hevel	Luieren	Ontzet	Slede	Vulling
Enorm	Klier	Malaria	Poeier	Spirea	
Ervaren	Kroon	Oester	Rokade	Vizier	
Familiefeest	Logger	Onklaar	Schillenboer	Vlegel	

2 KRUISWOORDPUZZEL

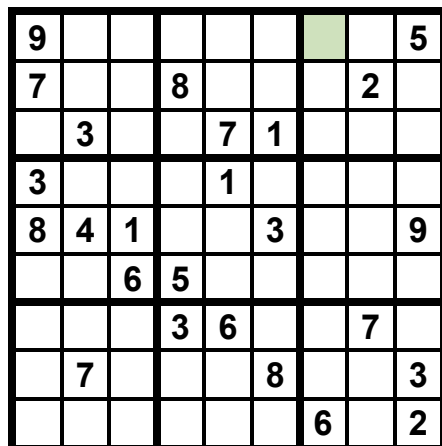
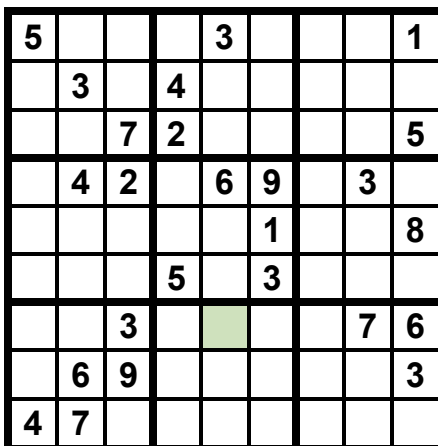

Horizontaal: 1 marterachtig dier 6 ontzag 12 larve 13 vorstentitel 14 nummer 16 loods 18 luthof 19 United Nations 20 Ned. voetbalclub 22 olm 24 baardje 25 wolvlukje 27 pl. in Friesland 29 voordeel 30 de dato 31 vlug 33 soort 35 Verenigde Staten 37 een weinig 38 mondeling 39 kilte 40 tot en met 41 duinvallei 42 vierhandig zoogdier 44 oude lengtemaat 45 voordat 47 klein persoon 50 voertuig 52 pl. in Flevoland 54 pl. in Gelderland 56 nageslacht 58 luitenant 59 schaakstuk 61 akelig 64 Japans bordspel 65 schaapkameel 66 koraaleiland 68 aandrang 69 sierlijk.

Verticaal: 1 pl. in Duitsland 2 namiddag 3 baal 4 plan 5 ontkenning 7 plechtige gelofte 8 vlek 9 metalen staafje 10 bijwoord 11 gevechtswagen 15 opbrengst 17 metaal 18 pl. in Gelderland 19 omstandig 21 compagnon 23 ontzag 24 Sovjet-Unie 26 public relations 27 naaigerei 28 boord 29 Nederlandse Spoorwegen 30 aanwijzend vnw. 32 wees gegroet 34 op de wijze van 36 sukkel 41 titel 43 paardenkracht 46 boom 48 barenspijn 49 snelle loop 51 als onder 52 geestdrift 53 Chinees gerecht 55 vleesgerecht 57 schoorsteenzwart 59 deel v.d. week 60 persoon 62 paling 63 kraakbeenvis 65 Chinese munt 67 bergplaats.

64	49	56	40	18	12	34	15	28	11
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

3 SUDOKU

UTS[®] VAN DER GEEST VERHUIZINGEN

Speciale service voor senioren

■ Zorgverhuizingen	■ In- en uitpakservice
■ Particuliere verhuizingen	■ Verhuisdirigente
■ Int. verhuizingen	■ Handyman
■ Kunst- en antiekservice	■ Inboedelopslag

T 070 399 42 41

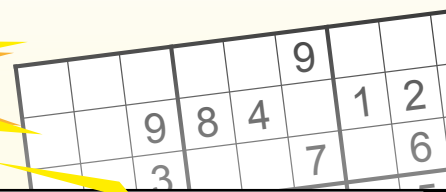
W utsvandergeest.nl

Steun ons voor een eerbetoon aan een Haags icoon

zelpagina

**EXTRA
VEEL
PUZZELS**

Kijk goed naar de AI-gegenereerde afbeeldingen en ontdek welke bekende Haagse evenementen erin verstopt zitten! Herken je ze allemaal? Vul deze aan de rechterkant in.

(ij past in 1 vakje)

1		5															
2											10						
3		2															
4							6										
5		9					1										
6									4								
7					3												
8					7												
9										11							
10													8				

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----

In de Giga Sudoku zitten 5 sudoku velden die in het midden overlappen. Kan jij de oplossing vinden in de twee grijze vakjes?

[illegible]

Hierdoor komt er een einde aan de eigenzinnige posters in de etalage aan de Laan van Meedervoort, maar... niet getreurd! Zo'n 140 posters worden gebundeld tot een boek! Een kleurrijk overzicht van creatieve en grappige visuele statements. Een must-have voor fans, vakgenoten en liefhebbers van slimme reclame.

LIMITED EDITION

€10,-

HENNINK

installatietechniek b.v.

**Totaalinstallateur &
Vastgoedonderhoud**

50 jaar warmte en comfort

Hennink Installatietechniek viert met trots 50 jaar vakmanschap! Al een halve eeuw zorgen wij voor warmte en comfort, met duurzame oplossingen die klaar zijn voor de toekomst. Naast installaties zijn wij uw partner in verbouwingen, met innovatie en duurzaamheid centraal.

*Bedankt voor uw vertrouwen de afgelopen
50 jaar en op naar de volgende mijlpalen!*

Hennink ontzorgt!

Uw totaal installateur in:

- Badkamers
- Keukens
- Dak werkzaamheden
- Complete renovaties
- Airco's
- Zonnepanelen
- Elektra
- Gasleidingen
- Riool
- Lekkages
- Warmtepompen
- Uw ketel voorzien van onderhoud

Verduurzamen

Warmtepompen **hybride** of **all-electric** zijn bij ons verkrijgbaar.

Vraag ons naar de mogelijkheden.

BEL VOOR ADVIES
(0900) 0105
(lokaal tarief)

✓ KOOLMONOXIDE VRIJ
✓ VEILIGE INSTALLATIE

Zinkwerf 45 | 2544 EC | Den Haag | www.hennink.info